

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.
Inserati: do 30 petih vrst á 2 D, do 100 vrst á 2 D 50 p, večji inserati petih vrst á 4 D; notice, poslane, izjave, reklame, prekladi beseda 1 D; Popust po dogovoru. — Inseratni davek posebej.
Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.
Upravništvo „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knafljeva ulica št. 5, prilčno. — Telefon št. 304.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knafljeva ulica št. 5, I. nadstropje
Telefon št. 34.
Dopise sprejema le podpisane in zadostno frankovane.
Rokopisov se ne vrača.
Posamezne številke:
v Jugoslaviji od 4—6 str. po D. 1'50, 8 in več
2 D. V inozemstvu 4—6 str. 2 D., 8 in več po 3 D.
Poština plačana v gotovini.

„Slovenski Narod“ velja:		V Jugoslaviji		V inozemstvu	
		V Ljubljani	po pošti		
12 mesecev	...	Din 240—	Din 240—	Din 360—	
6	...	120—	120—	180—	
3	...	60—	60—	90—	
1	...	20—	20—	30—	

Pri morebitnem povišanju se ima daljša naročnina doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročnino vedno po nakaznici, Na semo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Borba dr. Korošca z Radićem.

Navzlic vsemu prizadevanju nove vlade, da pričara javnosti stabilnost političnega položaja in svoje utrjene pozicije, prevladuje polagoma celo v krogi njenih pristašev prepričanje, da tudi v politiki ni vse zlato, kar se svetli. Sestavo Davidovičevega kabineta smo označili kot eksperiment, ki ni rešil, temveč samo poostiril in podaljšal državno krizo. Ta eksperiment je pokazal, da znajo politiki a la Korošec in Spaho dobro izkoristiti trenutno razpoloženje ljudskih mas, da pa niso dostali momentu, ki zahteva veliko diplomatično izurjenost in državniško modrost. Nova vlada je mislila, da je z njenim poslovnim mandatom konec parlamentarne nesigurnosti, da bo mogla kar čez noč spraviti pod streho vse načelne difference v federalističnem bloku in da ji je trajen uspeh zasiguran. Zdaj uvideva sama, da je šla v svojih upih nekoliko predaleč. Komaj so utihnil slavonski klerikalni in drugega vladinega časopisja na naslov dr. Korošca, ki so ga poveličevali kot zmagovalca v dvoboju s Pašićem, komaj se je nekoliko poleglo prvo navdušenje, že stoji dr. Korošec pred drugim nevarnim nasprotnikom, ki mu lahko v zadnjem hipu zmeša vse štrane. Če je bil Korošec dvoboj s Pašićem neenak, bo dvoboj z Radićem še veliko težavnejši, ker pride do veljave ostrejših in učinkovitejših orožij.

Sklepi vodstva HRSS na nedeljski seji v Zagrebu potrjujejo našo domnevo, da Radić pod nobenim pogojem ne namerava spremeniti temeljnih točk svojega programa. Uradno poročilo o tej seji veli: »Zbrano narodno zastopstvo ostaja še nadalje pri svojem programu in taktiki HRSS, smatrajoč pristop HRSS h kmetiki internacionali kot prvo realno zvezo med hrvatskim in ruskim narodom.« Ta jasna, nedvoumna izjava o kooperaciji Radićeve stranke z boljševiki je vzbudila v naših političnih krogih najrazličnejše komentarje. Vlada tisk skuša omiliti vtis, ki ga je napravila resolucija vodstva HRSS na pristaše našega edinstva s tem, da označuje za pravilen komentar beogradski »Novosti«, ki pravijo: »Proti novici nove vlade so zlohotno nameravali izkoristiti odobravanje Radićeve politike napram kmetiki internacionali. Vendar je za realno politiko mnogo važnejši prihod radićevcev v skupščino, kjer bodo politično sodelovali in kjer naj pokažejo svoje namene. Njih izjav ne smemo napačno tolmačiti, ker so oni na dajanje izjav navajeni. Zato je treba počakati, da preidejo na teren stvarne politike. Stranka je hotela, da reši

Radiću ugled pred maso, četudi na videz obdrži kontinuiteto v njegovi dosedanj fantastični politiki.«

Ta komentar diši nekam čudno po samotolažbi in priznanju lastne slabosti napram Radiću. Za realno politiko je res važno, da pridejo Radićevi poslanci v narodno skupščino, nič manj važno pa ni vprašanje, kakšen politični veter zapihla v naši javnosti, če bodo radićevci v parlamentu sistematično uvažali in uveljavljali principe komunistične internacionalne. Radić je dobil v Moskvi nedvomno točna navodila, kako in kaj naj stori njegova stranka v Jugoslaviji, da čim prej pripravi teren za socialno revolucijo. Paradoksalna je misel, da bodo sodelovali v parlamentu demokratične države ljudje, ki so v službi diktature proletarijata. In naravnost absurdno je misliti, da bodo delovali radićevci v narodni skupščini v prid državi in njenemu edinstvu, ne pa po navodilih, ki jih imajo iz Moskve in ki direktno nasprotujejo našim državnim in narodnim interesom. Smešno je tudi domneva, da bo HRSS v parlamentu pokazala svoje namene. To pomeni zahtevati od komunistične internacionalne, naj pokaže vse svoje karte, naj izda tajne načrte glede komunistične propagande na Balkanu in pove, kdaj in kako namerava izvesti glavni udar proti obstoječemu družabnemu redu v zapadni Evropi. Tako nespretni boljševiki niso in tako neprevidni ne smejo biti tudi radićevci, ker bi s tem kompromitirali sebe in svoje zaveznike. Davidovičeva vlada se presneto moti, če misli, da se ji posreči speljati Radića v tem slučaju na led. — »Novosti« sicer namigavajo, da je hotelo vodstvo HRSS z omenjeno izjavo rešiti Radiću samo ugled pred maso, da torej njegova politika še ni docela pod boljševiškim vplivom, toda to so le prazne besede, namenjene, da pomiré razburjeno javnost. Kdor količkar pozna komunistično taktiko, ne more dvomiti, da je moskovska internacionala zvezala Radiću roke. Kdor je enkrat v boljševiških rokah, mora plesati tako, kakor hočejo oni. Tu ne pomagajo nobeni izgovori, da se lahko Radić pohliša, da pride na teren stvarne politike in da ne bo rovaril proti državi, če mu ponudi vlada nekaj ministrskih portfeljev. Radić ostane Radić in z njegovim prihodom v narodno skupščino bo praktično razveljavljen zakon o zaščiti države, obenem pa bo Jugoslavija, razen Rusije, edina država na svetu, kjer bodo odločali o vseh važnih državnih zadevah komunisti.

Današnja seja narodne skupščine.

Vladna deklaracija. — Protesti opozicije proti radićevcem.

— Beograd, 6. avg. ob 7. (Izv.) Današnja seja Narodne skupščine se je odprla ob devetih popoldne. Najprej se bo prečital kr. ukaz, s katerim se sklicuje na izredno zasedanje Narodne skupščine. Za tem se bo prečital kr. ukaz, s katerim se uvažuje ostavka kabineta g. Nikole Pašića, potem bo sledil ukaz, s katerim se imenuje nova vlada. Po prečitanih teh ukazov bo ministrski predsednik g. Davidović razdelil med poslance tiskano deklaracijo ter jo prečital Narodni skupščini. Nato se bo določil dnevni red: Diskusija o vladni deklaraciji. S tem se bo današnja seja Narodne skupščine zaključila in diskusija otvorila šele na seji, ki se vrši jutri v četrtek. Debatna bo trajala dva dni.

Včeraj popoldne se je vršila v ministrski sobi Narodne skupščine seja ministrskega sveta, na kateri je vlada razpravljala o današnji seji Narodne skupščine, o debati ter o osebah, ki naj sodelujejo v debati. V imenu vlade bodo govorili ministri dr. Marinković, Nastas Petrović, Šumenko, Pečić in Pera Marković. Če se priglasi veliko število opozicijskih govornikov, bodo vlado zagovarjali še bivša ministra dr. Veljković in dr. Kumanudi. Deklaracija se naslanja na program bivšega opozicijskega bloka. Povdarila bo zakonitost napram vsem ter se bo poleg notranje politike v posebnem delu dotaknila tudi zunanje politike. Sedanja vlada bi bila zadovoljna s skupščinskim predsednikom Jovanovićem in podpredsednikom Bačićem. Kako to, da ne posežejo v debato klerikalci in spahovci, ako se drže v ozadiju že radićevci?

— Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Za današnjo sejo Narodne skupščine je vladalo v Beogradu izredno veliko zanimanje. Vse galerije in diplomatske lože so bile nabito polne. V svojem zanimanju za potek se je zbrala velika množica naroda tudi v Knez Miloša ulici. Kmalu po devetih so pričeli prihajati poslanci v poslopje Narodne skupščine, najprej zemljoradniki, nato demokrati, radikali in ostali, med

njimi radićevci. Vrlo simpatičen je bil pojav šefa radikalne stranke g. Pašića, ki je zavzel mesto v opoziciji sredi radikalnih poslancev. Okoli njega so se deli Uzunović, Gjurčić, Vukićević in drugi. Ob 9.25 je predsednik Narodne skupščine g. Ljuba Jovanović otvoril skupščinsko sejo. Sekretar Dragan Bojović čita prvi ukaz Nj. Vel. kralja o sklicanju Narodne skupščine na izredno zasedanje. Vsi poslanci vstanejo in pozdravljajo z »Živio« klici Nj. Vel. kralja, ko omeni sekretar njegovo ime v ukazu. Za tem prečita ukaz o imenovanju vlade g. Ljube Davidovića, nadalje ukaz o sprejetju ostavke vlade g. Pašića. Po čitanju teh ukazov podeli predsednik skupščine g. Ljuba Jovanović besedo ministrskemu predsedniku g. Ljubi Davidoviću, ki čita vladno deklaracijo. Vsi poslanci poslušajo z napeto pozornostjo ves prvi del deklaracije. Pri čitanju drugega dela so se začeli protesti na račun radićevcev.

Deklaracija se glasi: »Spoštovani gospodje poslanci! Vlada, kateri imam čast predsedovati, smatrala je za svojo prvo dolžnost, da se predstavi Narodni skupščini, da ji razloži svoj delovni program in zahteva od nje podpore za svojo politiko. To je razlog, da je takoj po svoji sestavi kot svoj prvi sklep predložila kralju v smislu člena 52. ustave predlog, da se skliče Narodna skupščina na izredno zasedanje. Dajem izraza sklepu vlade, da ostane čvrsto in nepokolebiva na parlamentarnem terenu. V tej prvi seji izrednega zasedanja povzamem besedo v imenu kraljeve vlade, da vam razložim politiko, ki jo namerava voditi vlada, ki se podreja vaši objektivni in merodajni oceni. Nova vlada je prevzela upravo države s čvrsto pripravljenostjo, da usmeri politiko naše države v tem pravcu, kako bi najprej prišla do definitivne konsolidacije notranjih razmer. Mi smo popolnoma svesti vseh ogromnih težkoč, ki obstojajo v veliki državi, kakršna je naša, ki je sestavljena iz pokrajin, ki so jih delila stoletja in usoda. Toda mi smo uverjeni, da se

morda bo na ta način začasno odstranjena nevarnost, ki preti našemu pravnemu in socialnemu redu od boljševiške strani, toda odvrniti HRSS od smernic, ki jih narekuje Moskva, to presega tudi Koroščeve moči. Zato smo radovedni na izid prvega taktičnega spopada, ki bo za novo vlado, pa tudi za državo največjega pomena.

morejo vse te težkoče kolikotoliko odpraviti in da se more to zgoditi brzo. Tako se bo naša državna politika usmerila v pravcu pojanja bratskega čustva, ki nas spaja in tako si bodo oni, ki pred kraljem in narodom, pred historijo in bodočnostjo, pred Vami, gg. narodni poslanci, nosijo odgovornost za državne posle, v svesti si svoje dolžnosti potrudili, da gredo — ne ozirajoč se na neizmerljive formule — v bistvo vsakega problema in nosijo v njegovem reševanju oni široki pogled, brez katerega se v sedanjem času v naši državi ne more storiti ničesar trajnega in koristnega. Tako bomo preko vsega mi odgovorni politiki prožeti z globokim uverjenjem, da se mora naš skupni dom urediti skupno in dogovorno in temeljiti na neomajni slogi in srčnem sporazumu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Mi ne smemo drug drugemu jemati, temveč drug drugemu smo dolžni zupati, iskreno in lojalno z bratsko ljubeznijo, ki nas kljub vsemu spaja. To je temelj, iz katerega izhaja tudi današnja vlada.

(Dolje na drugi strani.)

Borzna poročila.

ZAGREBSKA BORZA.

Dne 6. avgusta. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 15.345—15.445, Pariz —, 447.50, Praga 241—244, London 363—366, Newyork 81.15—82.15, Trst 356.50—359.50, Dunaj 0.1142—0.1162. Valute: Dolar 80.25—81.25.

Efekte: 7% invest. posoj. 1921 64.50—65.50, 2½% drž. renta za ratnu štetu 119—121, Ljubljanska kreditna 225—240, Centralna banka 33—34, Hrv. eskomptna banka 123—125, Kreditna banka, Zgb. 123—125, Hipotekarna banka 62—63, Jugobanka 112—113, Praštediona 915—920, Slavenska banka 108, Eksploatacija 113—117, Drava d. d. Osljek 145, Šešerana, Osljek 980—989, Isis d. d. 81—83, Nihag 81—86, Gutman 800—810, Slaveks 280—285, Slavonija 92—93, Strojne tov. 150, Trboveljska 495, Vev, 62 130.

INOZEMSKÉ BORZE.

—Curih, 6. avgusta. Današnja borza: Beograd 6.45, Praga 15.75, Newyork 5.31, London 23.67, Pariz 29.05, Milan 23.30, Berlin 1.27, Dunaj 0.007525.

—Trst, 6. avgusta. Predborza: Beograd 27.75—27.825, London 101.25—101.35, Pariz 123.50—124.50, Newyork 22.50—22.75, Curih 427—428, Dunaj 0.032—0.0325, Praga 67.30—67.55.

—Dunaj, 5. avgusta. Devize: Beograd 558—562, London 316.300—317.300, Milan 3114—3126, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3817—3833, Praga 2107—2117, Curih 13.355—13.405, Valute: dolar 70.460—70.860, dolar 855—861, lira 3120—3140, češka krona 2032—2108.

K. MAKUSZYNSKI:

Odlikovanje.

Gospod Golobiewski je bil uradni sluga, gospa Golobiewska pa je imela malo trgovino z mešanim blagom v bližini trgovega urada. Nedeljski počitek sta ponavadi vporabljala za to, da sta se kregala in se obmetavala z različnimi trdimi telesi pohištva, in so bili vsi sestanovanci v hiši jako enoglasnega mnenja, da ni pri Golobiewskih nikdar takega ropotanja, krika in vika kot ob nedeljah.

Bila je ravno pusta novemberska nedelja. Trgovina je bila zaprta in gospa Golobiewska se je ravno pripravljala, da započne svoj običajni prepis s svojim možem. Oba otroka sta se kot ponavadi skrila v kuhinji, kukala skozi steklena vrata v sobo in stavila na zmagovalca v vroči bitki. Dečko je bil prepričan, da »dobi oče«, dekletce pa je bilo mnenja: »Očka dobi redko, največkrat dobi mati«.

To pot pa je ostala domača zakonska bitka neodločena, kajti baš ko je prišel težka ščetka mimo glave gosпода Golobiewskega, se je ta hipoma zvrnil v vsej svoji polni dolžini in zaklical: »Odsihmal se boš morala navaditi malo drugačne manjre!«

»Bomo že videli!« je zakričala gospa in zgrabila zopet nekaj novega trdega, ki bi zaleglo možu. »Le ti se navadi drugih manir, jaz si nimam kaj očitati!«

»Ti pa meni ne!« In da veš, decembra dobim odlikovanje.«

Gospa Golobiewska je spustila iz rok copato, ki jo je hotela zabrisati proti njegovi glavi in je začudena kliknila: »Odlikovanje? Ti pa odlikovanje? Zakaj pa? Ker znašš ekselencij čevlje?«

»Ne gre zato,« je odgovoril gospod Golobiewski poučujoče, »kaj človek dela, ampak kako dela!«

»In kje si izvedel, da dobiš odlikovanje?« je povpraševala gospa Golobiewska.

»Ekselencia mi je včeraj rekel: »Golobiewski,« je rekel, »že prav, ne pozabim vas, kadar nanese prilika, in da so letos neobičajno velike prilike, to pač veste!«

»In je res rekel to, ekselencia?« Način glasu g. Golobiewske je dal slutiti, da nič kaj posebno ne veruje besedam svojega soproga.

»Se menda vendar ne bom delal norca iz takih stvari!« je ogorčeno protestiral gospod zakonec.

»No, dobro! Po tem imaš pa res prav, če praviš, da bo treba druge ma-

nire, treba se bo malo potruditi, da ne bodo ljudje govorili, tile z odlikovanjem se že spet pretepajo. Nasprotno, dober vzgled moramo dati, da bodo ljudje videli, kakšen mora biti človek, kadar dobi odlikovanje. Kakšno odlikovanje pa dobiš?«

»Plemstva kajpak ne bo,« je dejal gospod Golobiewski, »toda kaj boljšega pa gotovo dobim. In tudi spominsko kolajno za civilne državne uslužbence dobim. Žena, to boš hodila potem osebno na moji strani, ko bova peljala naše otroke na izprehod in bom obesil jaz dvojice odlikovanj.«

Sostanovanci kar niso hoteli verjeti svojim ušesom, ko je vladala naslednja nedelja pri Golobiewskih popolna tišina; in so poizvedovali, če ni morda kdo bolan in so celo začudeno zmagjevali z glavami, ko so dobili vest, da ni nihče bolan.

Gospa Golobiewska pa je skrbela za to, da je vsa sosesa izvedela, kakšno odlikovanje čaka njenega moža. In je sleherni stranki to pod pečatom molččnosti zaupala, gospod Golobiewski pa je tudi oskrbel, da je ta vest prišla med kroge, v katerih je občeval. V gostilni »Pri železnem slahčiču« in v njegovi stalni kavarni je postal kmalu predmet vsestranskega občudovanja. In

samo pred njim je pridvignil krčmar svojo čepico, in samo pred njim se je picolo najlepše priklonil.

»Pa me boste menda vendar še kdaj posetili?« ga je vprašal krčmar s skrbnim obrazom.

»Hm, veste, dragi gospod Zawolski, to ni samo od mene zavisno,« je odvrnil Golobiewski. »Kot izobražen človek gotovo veste, da ima vsak red ali odlikovanje gotova pravila in si jih moram najprej prečitati, če morda ni lastnikom odlikovanja prepovedan obisk malih gostiln. Saj to veste, da imam vašo gostilno zelo v čislju, toda nimate pojma, na kaj se mora človek ozirati. Če mi bo mogoče, se razume samo po sebi, da ne izostanem, še več, obljubim vam celo, da vam pripeljem še mnogo drugih istorednikov. Seveda samo za slučaj, če bo to omogočeno. Lahko se zanesete name, da bom storil za vas vse, kar bo v moji moči.«

»Zato bomo skušali nuditi vse najboljšje v kleti in kuhinji, samo da zadovoljimo gospode,« se je hitel klanjati krčmar. »Pripravljen sem celo, premeniti svoj naslov, če bi bila to kaka posebna ovira, in bi se reklo mesto »Pri železnem slahčiču.« »Pri zlatem slahčiču.«

Gospa Golobiewska je postala v svoji kramariji tudi vsa drugačna in dostojnejša, cenejše vrste klobas je prijemala samo še z dvema prstoma, kvargljeve se pa sploh ni dotikala. Šale služkinj, ki jih je preje iz kupčijskih razlogov dopuščala, je sedaj strogo zavračala. »S kom pa govorite?« je običajno odsekala. »Ne pozabite, kdo sem jaz in kdo ste vi!«

Pričakovano odlikovanje je obsenčilo še celo mala Golobiewskijeva otroka, ki sta občevala s svojimi šolskimi tovariši in tovarišicami le »od zgoraj dol«.

Par dni pred Nikolajevim je dal gospod Golobiewski, ki je že komaj čakal, napraviti posetnice, ki je stalo na njih: Mihael Golobiewski, uradni sluga, imetelj večih redov in odlikovanj.

Stotina imen, ki jih je priobčil uradni list kot »odlikovance«, je bila skrbno prebrana. Ko je prišel Golobiewski do konca in ni našel svojega imena, je dejal: »Oči se mi vodene, ne morem brati, čitaj ti!«

In se je začela gospa Golobiewska prerivati v šari imen, naslovov in čest, pa tudi njen trud je bil zaman. Bleda kot stena, s stisnjenimi poslinelimi ustnicami in žarečimi očmi je obstala pred njim; udarila z roko parkrat po časo-

Celokupen program, ki ga imam čast razložiti, je izveden iz te osnovne postavke. V zunanji politiki se bo vlada potrudila obrniti pozornost in storiti vse v interesu našega naroda in ohraniti simpatije, ki jih je pridobil naš narod v inozemstvu.

Potrudili se bomo, da postane zveza naše države s Francijo, Angleško in Ameriko stalna. Storiteli bomo vse, da se vzdrži zveza, sklenjena s Italijo v nadi, da bodeta imeli iz te zveze koristi obe državi. Istotako, gg. narodni poslanci, se bomo potrudili s vsemi silami, da obdržimo zvezo, ki spaja našo državo z bratsko Češkoslovaško in kraljevino Romunijo in da to zvezo storimo čim bolj intimno, ker smo prepričani, da je ona osnova mira in mirnega razvika v srednji in jugovzhodni Evropi. Podlaga naše politike bo predvsem spoštovanje sprejetih mednarodnih pogojev, respektirati se mora politični red, ustanovljen po mirovnih pogodbah, ki jih je podpisala naša država. V kolikor niso določila pogojev izvršena, se morajo izvršiti. Kraljevska vlada je skušala vzdržati z vsemi državami, posebno s svojimi sosedi, prijateljske odnose. Stojimo na stališču »Balkan balkanski narodni«, bo obrabala kraljevska vlada posebno pozornost našim sosedom na Balkanu. Vse balkanske narode vežejo skupni interesi. Svoboda in nezavisnost enega naroda je odvisna od svobode drugega.

Z ozirom na notranjo politiko pravi deklaracija, da se mora uveljaviti zakon, da se bodo izvedle samouprave občin in izvedle občinske volitve. Davčna bremena se morajo pravično urediti. Skupščini se bodo predložili sledeči zakoni: invalidski zakon, zakon o poštenskih kreditih, zakon proti korupciji, zakon o elementarnih nevarnostih in drugi. Ker hoče vlada demokratsko in parlamentarno, zahteva od parlamenta, da se v tem oziru jasno izjavi.

Dostojanstvena opozicija nacionalne koalicije.

Popolno soglasje v NR klubu. — Simpatična resolucija zemljoradnikov. — Nesramni džemijetovci. — Kupčevanje s koncepcijami.

— Beograd, 6. avgusta. (Izv.) V teku včerajšnjega dne so se v parlamentarnih klubih završile priprave za današnji nastop v Narodni skupščini. Oblikujejo se že konture dveh tabornov. Tabor Davidovičeve vlade, okoli katere plešejo številni trabantni manjšinskih strank od Nemcev do džemijetov, in drugi tabor na strani pa tabor narodne koalicije gg. Pašića in Pribečevića. Okoli prvega se zbirajo stranke, ki prodajajo glasove in ki ponujajo koncesije na škodo narodnega in državnega edinstva, na drugi strani pa stoji trdna koalicija, ki je včeraj sklenila, da izvede v parlamentu povsem dostojanstveno opozicijo, kakor se spodobi za stranke, ki jim gre za svetlinje in za velike državne ideale.

Dopolodne in popoldne so se vršile v klubu NRS posvetovanja, za katera so se zanimali zlasti vladni krogi, ker so hoteli vedeti, kakšno stališče zavzemajo radikali v vprašanju skupščinskega predsedništva in ali pride do kakih nesoglasij. Šef stranke, g. Nikola Pašić, je govoril dopoldne in popoldne. Govoril je tudi skupščinski predsednik, g. Jovanović, ki je poročal o stališču državno-pravne teorije glede skupščinskega predsedništva. Po teoriji, ki jo je osvojil tudi klub NRS se voli skupščinski predsedništvo za eno celo red-

Z ozirom na odnose z Grčijo podarja deklaracija, da ostanemo v prijateljskih odnosih. Čim prej hoče vlada upoštevati normalne odnose z onimi državami, s katerimi se nimamo službenih stikov. Pri vsem tem bo znala vlada čuvati državne in nacionalne interese. Glede Rusije pravi deklaracija, da moramo ostati solidarni z velikimi zapadnimi silami. Vlada upa, da se najde način za čimprejšnjo ureditev razmerja z bratskim ruskim narodom.

Vlada bo z vsemi silami in tudi z drakonskimi odredbami preprečila demoralizacijo organov državne uprave. V tem smislu bo predložila tudi poseben zakon. Predložila bo tudi zakon o spremembi uradniškega zakona.

Konec vladne deklaracije poziva parlament, da podpre vlado pri izvrševanju vladnega programa.

Ko je ministrski predsednik prečital deklaracijo, so pozdravljali poslanci, ki nameravajo podpirati vlado, g. Davidovič za burnim ploskanjem. V tem trenutku pa so se pojavili v skupščini letaki z naslovom »Jedna desetogodišnja« z vsebino Radičeve brzojavke meseca avgusta 1914 avstrijskemu cesarju iz vrst samostalnih demokratov in radikalov so se začeli vzkliti: »Deklaracija Štepana Radiča!«

Predsednik skupščine Jovanović je predlagal, da se seja zaključi in nadaljuje jutri z dnevnim redom: diskusija o vladni deklaraciji. Po zahtevi poslanca Voje Lazića, zemljoradnika, pride jutri na dnevni red tudi zakon o oškodovanju poplavljenec, toda šele kot druga točka dnevnega reda. Seja je bila zaključena ob 10.15.

Opozicija nastopi jutri stvarno proti novi vladi s kritiko o njeni deklaraciji. Radikali so se držali na današnji seji dostojanstveno. Resen nastop opozicije sledi jutri. Govorila bosta najbrže v imenu radikalov Pašić in Ninčič z ozirom na zunanje politične momente v deklaraciji. Od samostalnih demokratov bodo govorili Pribečević in kritizirali notranjo politiko, dr. Lukinič in drugi.

no zasedanje, ki velja tudi za izredna zasedanja. Klub je nadalje sklenil, da obdrži to mesto tudi iz strankarske oportunitete, toda samo, dokler se nova skupščinska večina ne spozabi nad predsedništvom skupščine ter ne nastopi osebno proti njemu. Poleg Pašića in Jovanovića so govorili še drugi poslanci, ki so poročali o splošni nezadovoljnosti naroda proti sedanjim vladam. Narod zahteva, ker se vlada očitno ne bo dolgo držala, da se radikalna stranka orijentira v tem smislu, da izvede energično borbo proti novi vladi. Po teh govorih so se strnile vrste poslanskega kluba in celo tisti, ki so prej bili za g. Jovanovića, so izjavili, da je treba enotno nastopiti ter varovati tradicije NRS. Klub je sklenil, da stopi v najostrejšo opozicijo, toda na način, ki bo dostojen velike NRS. V vrstah radikalne stranke vlada povsem optimistično razpoloženje. Blokaške stranke se bodo na vladi kompromitirale, dočim bodo profitirale nacionalne stranke.

Včeraj zvečer so se zaključila tudi vođevna posvetovanja zemljoradniške stranke. Zemljoradniki so sklenili, da pomagajo novi vladi, toda pod pogojem, ki je izražen v drugi resoluciji. Resolucija se glasi: Zemljoradniški Savez stoji na neomajnem stališču na-

je prav, ampak pošteno ste nas potegnili! Jaz kajpada ostanem pri svojem »železnem šlahčicu«, in če vas smem prositi, ne pozabite onih štirih rubljev in šestdeset kopejk, ki ste jih ostali na dolgu. Soodlikovance, ki mi jih pripelate, pa rade volje prepuščajam vam.

»To je pametno,« je zagotavljal Golobiewski. »Boste videli, za Božič pridejo naknadna odlikovanja, in jaz bom gotovo med njimi! Ne smete pozabiti, da je na Poljskem toliko zaslužnih mož, da je nemogoče vse hkratu odlikovati. Kdo pa bo dobavljal toliko odlikovanj in redov? Boste videli, za Božič ga pa gotovo dobim.«

Krčmar se je res dal pomiriti, ne pa gospa Golobiewska. In je javno trobila ljudem, da je njen mož ničevrednejši, goljuf, zanikerna propalica, od katerega se bo dala ločiti, kajti če ne dobi kdo ob tako ogromnem številu odlikovanj niti najmanjšega reda, je gotovo tak karakter, ki daje povod k ločitvi. In je gospa Golobiewska spet prijemala cenejše vrste klobase z vsemi prsti, tudi kvarglje je vzela v golo roko, ne kakor prej le s papirjem, in je ob nedeljah spet vladal v hiši kot nekoč bujen pretep in kreg. Med ropanjem in žvenketanjem letelih predmetov pa so bile čuti le besede:

»Boš videla, za Božič! Mama dobi! Boš videla, zares, o božiču! Au, au, jolmine! Ekskalenca! O božiču! Mama dobi!«

rodnega in državnega edinstva in na stališču njegovega sporazumnega uveljavljanja. Radi tega bo pomagal vladi, dokler bo njeno delovanje dokazovalo, da deluje moderno in iskreno v korist države in da čuva interese širokih delov našega naroda in interese države. Ta resolucija se je sprejela v vseh političnih krogih zelo simpatično.

Izjava zemljoradnikov je zelo važna z ozirom na cincajočo politiko Davidovičevega kabineta.

Popoldne se je sestal ministrski predsednik g. Ljuba Davidović s šefi najmanjših skupin v Narodni skupščini, z Nemci, Džemijetovci in celo s poedinimi nezavisnimi poslanci, katerim je prečital besedilo deklaracije in katere je prošil za pomoč. Šef Džemijetov pri tej priliki ni mogel dati Davidoviću točnega odgovora, češ da še niso prispeli v Beograd vsi poslanci in da se bo seja Džemijetov vršila danes dopoldne tik pred otvoritvijo in da bo nato šele sporočil džemijetski sklep glede podpore novi vladi. Džemijetovci imajo v žepu celo vrsto pismenih zahtev, ki jih bo moral Davidović ostenjativno podpisati pred sejo Narodne skupščine, da si na ta način osigura džemijetske glasove. Enako bodo storili tudi Nemci in ostali klubi. Tako postopanje se splošno obsoja in pravi, da še ni bilo primera v našem parlamentarnem življenju, da bi bila vlada tako nizkotno postopala z državnimi in nacionalnimi interesi.

GRŠKE ŠIKANE NAPRAM SLOVANSKEMU PREBIVALSTVU V SOLUNSKI POKRAJINI.

— Beograd, 6. avgusta. (Izv.) V poslednjem času so začele prihajati iz obmejnih krajev okoli Soluna vznemirljive vesti o sistematičnem preganjanju tamonjega slovanskega prebivalstva. Grške javne korporacije ter državne oblasti izvajajo sistematičen načrt, glasom katerega naj se v čimkrajšem času iztrebi slovansko prebivalstvo na solunskem ozemlju ter nadomesti z grškimi kolonizatorji. Pri tem delu sodelujejo z bogatimi denarnimi in materialnimi sredstvi razne grške raznarodovalne družbe, kojih namen je na eni strani prisiliti naše prebivalstvo, da se izseljuje, po drugi strani pa, da se odtuji rodno jeziku in slovanskemu poreklu. Pri tem delu se poslužujejo grške oblasti in grške nacionalistične organizacije jasne intrige, češ da je to prebivalstvo bolgarofilsko. S takim podtikanjem hočejo grške oblasti sveljati celotno zadevo na popolnoma napačen tir. Beogradski politični in nacionalni krogi začenjajo uvidevati grško spletko, ki gre za tem, da se uničijo ostanki slovanskega prebivalstva v solunski pokrajini. Proti tej spletki je nastal v beogradski javnosti zelo oster odpor. Splošno obsojajo novega zunanjskega ministra, ker se ne postavlja na branik naših nacionalnih interesov in da ne protestira proti »zaveznici« Grčiji, ki je začela izvajati neprijateljsko politiko napram Jugoslaviji. Solunska pokrajina je bila zibelka naše književnosti in vsega našega narodnega življenja. Zaradi tega so z njo združeni posebni intimni odnosi jugoslovanskega naroda in jugoslovanske duše, ki se v nobenem slučaju ne sme tako grdo in nevhvalno žaliti, kakor to dela sedanja grška vlada.

HAUSSE ZAPADNIH VALUT.

— London, 5. avgusta. (Izv.) Valed polnojnega poteka londonske konference je včeraj nastopila splošna hausse zapadnih valut in velikih industrijskih efektov. Hausse se je raztegnila na nemške vrednote ter se nanaša tudi na neke avstrijske industrije.

DOGODKI V BOLGARIJI.

— Beograd, 5. avgusta. (Izv.) Beogradski krogi sledijo z veliko pozornostjo dogodkom v Bolgarski. Sofijska vlada se trudi, da bi izpolnila pri zapadnih veleposlanih povečanje redne bolgarske vojske, ki pa je že danes dvakrat večja kot je predvidena v neučinskih mirovni pogodbi. Tu se povdarja, da bi povečanje bolgarske vojske pomenilo resno nevarnost za balkanski mir in da mora naša vlada z vso energijo delovati na to, da se spoštujejo mirovne pogodbe in da se Bolgarci ne dovoli povišanje vojske.

TRGOVINSKA POGAJANJA Z AVSTRIJO.

— Dunaj, 5. avgusta. (Izv.) Po poročilu, ki je prispelo iz Beograda, se bodo začela že ta mesec trgovinska pogajanja med Avstrijo in Jugoslavijo. Sredi avgusta prispel na Dunaj pod vodstvom načelnika dr. Todorovića pripravljala komisija, naka se na Dunaju koncem avgusta sestanejo popolnoma močni delegatje obeh držav za definitivno sklepanje trgovinske pogodbe.

PRVA ŽRTEV. Radičevci ubili sreskega načelnika.

— Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Včerajšnje »Beogradske Novosti« prinašajo poročilo o uboju sreskega načelnika v Metkoviću, ki so ga glasom uradne preiskave ubili radičevci, čim so doznali za novo vlado, ki zavisil od Radiča. List vprašuje notranjega ministra, ali bo o tem obvestil Nj. Vel. kralja točno v smislu uradne preiskave in ugotovitve.

VELIKA ŽELEZNIŠKA NESREČA.

— Varšava, 5. avgusta. (Izv.) Na postaji Praga (predmestju Varšave) se je dogodila danes velika železniška nesreča. Nesrečo sa povzročila kmetičarja, ki sta napačno postavila kmetičarje. Bila sta aretirana. Iz razvalin so do sedaj izkopali 59 mrtvih. Skoro vsi ostali potniki so bili težko ranjeni.

RESOLUCIJE HRSS IN BEOGRADSKA JAVNOST.

— Beograd, 6. avgusta. (Izv.) Vtis resolucij HRSS na vso politično javnost je še vedno nepopoljen. Tudi politični krogi, ki so do nedelje verovali v neko stalnost sedanje vlade, so začeli dvomiti o njeni trdnosti. Splošno se smatra, da bo vlada morala pasti, ako bo HRSS ponavljala pogreške, kakršne je storila z nedeljskimi resolucijami.

Politične vesti.

— Stara pota na vidiku? »Politika« je doslej zvesto podpirala Davidovičovo politiko, včeraj pa je priobčila uvodnik »Starim ili novim putem?«, ki vzbuja v političnih krogih splošno pozornost. List izvaja: »Spremembo vlade je pokazala krona, spremembo politike je pokazala vlada te države, da imata zaupanje v Hrvate. Na Hrvatih je sedaj leželo, da ne zaigrajo tega zaupanja. Nevarno bi bilo ga zaigrati. In lahko miselno. Opasno bi bilo tudi za državo, ali opasno bi bilo tudi za Hrvate. Ni v tem nobene grožnje. Ako se vzajemno zaupanje zaigra, je propadla rešitev hrvatskega vprašanja potom sporazuma. Preostaja pa rešitev tega vprašanja po oni drugi poti. In rešitev brza in odločna! Ker ne smemo čakati na nov vidovod, večer, ker ne smemo čakati, da nas dogodki prehitijo! Mi beležimo te opomine za to, ker smo se jeli bati, da se to vzajemno zaupanje ne pokvari, da se ni že pričelo kvariti... In kakor je včasih prošle krize Radić dajal v inozemstvu izjave v najneugodnejših trenutkih, v trenutkih, ki so one pomenjale enostavno ugovarjanje onemu, kar so njegovi ljudje govorili v Beogradu, tako je tudi danes njegov solunski klub našel za potrebno, da učini isto baš v hipu, ko se sestaja narodna skupščina. Očividno je, da je g. Radić blizu. Toda ako gospodi Radićevci mislijo, da podpirajo s tem sistemom, ker to že postaja sistem, to vlado, ki jo oni imenujejo vlado sporazuma, bo nenaavadno kratkotrajna tako ta vlada, kakor tudi ta sporazum! To znači, da so oni navidezno za tezo g. Davidovića, v bistvu pa za tezo g. Pašića. Stara so pota na pomoč in to še preje nego se je stopilo na nova!« Kakor se zdi, je »Politika« že sama obupala, da bi bila Davidovičeva politika uspešna, zato opozarja že danes na — možnost, da se režim zopet spremeni in pride na krmilo — Pašić!

— Umor sreskega načelnika v Metkoviću in imenovanje Teodorja Sporna za velikega župana cele Slovenije. Ko se je pred dvema mesecema dogodila v Trbovljah nesreča, pri kateri so padle zapeljane komunistične žrtve ter nedolžni nacionalisti, je vplil »Slovenec« proti tedanji vladi in jo dolžil nasilja in neznoznih krvavih poboj. V resnici je slo za neopravičljivo in kaznivno malomarnost tedanjega velikega župana ljubljanske oblasti Sporna, ki je pozabil na najenostavnejša varnostna sredstva ter pripustil, da izvršijo komunisti napad iz zasede na mirne pasante in manifestante. Dva meseca nato je prišla nova vlada, vlada »reda, zakona in pravice«. Komaj se je pojavila na krmilu, so v Metkoviću tamonjski radičevci ubili sreskega načelnika, torej našega državnega uradnika, ne da bi se radičevcem zgodilo kaj huduga. Krščanski, še bolj, katoliški čuti »Slovenčevih« piscev in poročevalcev molči previdno o tem uboju ter rajši naznanja, da se postavlja krivec trboveljskih dogodkov za velikega župana cele Slovenije! To je doslednost, kaj, v peklenem varanju javnosti za vlado »reda in pravice«, s trboveljskimi »nasilnimi dogodki« ter z nedolžnim Teodorjem Spornom!

— Originalna utemeljitev imenovanja velikega župana celokupne Slovenije. Evo doslovno iz »Slovenca«: »Minister za notranje zadeve, Nastas Petrović, je poročal na današnji seji ministrskega sveta o delovanju višjih železniških uradnikov in ugotovil, da so mnogi v svojem delovanju prekorčili svoj delokrog.« — Z ozirom na to pravi današnji »Slovenec«, je ministrski svet sklenil, da se za celo Slovenijo imenuje za velikega župana Teodorja Sporna. — Lepe pojme mora imeti o svojem resor-tu notranji minister, če poroča na ministrski seji o delovanju višjih železniških uradnikov in s takimi razlogi utemeljuje kreacijo mesta velikega župana celokupne Slovenije in imenovanje za velikega župana Sporna, ki je iz malomarnosti povzročil nesrečne trboveljske dogodke.

— Višek klerikalne nesramnosti. Klerikalna stranka je zadnja leta porabila dve frazi. Na eni strani frazo »slovenske avtonomije«, pod katero je skri-

vala željo po klerikalnem gospodarstvu v Sloveniji, na drugi strani pa taktično geslo delovnega ljudstva, s katerim je hotela zajeti široke mase v klerikalne organizacije. Kjer so je mogli, so klerikalci vplili proti družabnemu redu, dolžili vsevprek kapitalističnega izkoriščanja ter se delavstvu predstavljali kot njegov najboljši zagovornik in branitelj. V današnjem »Slovencu« pa čita mo črno na belem v uvodniku »Spaka pod krinko«, da je bivša vlada tisti krivci, ki je dopuščala komunistično agitacijo ter isto dovoljevala, dokler ji ni postala nevarna. »Plačani agenti (nemara misli pri tem »Slovenec« na kom. voditelje?) so noč in dan zastrupljali največje delavske revirje z razkrojevalnimi gesli. Komunistično agitacijo je gledala državna oblast«. Tako piše danes »Slovenec« doslovno in daje komunistom brce, potem ko so izvršili svojo dolžnost kot zamorec in pomogli SLS do vlade. Kmalu bo tudi uradno število uvidelo »spako« pod klerikalno krinko!

— »Goriška Straža« zaplenjena. Videmski prefekt je zopet zaplenil »Goriško Stražo« radi članka »Razlastitev nepremičnin v nemških in slovanskih pokrajinah« z motivacijo, da so ugotovili in bojazni članka popolnoma neosnovane in da bi lahko povzročile javno razburjenje ter nemire.

— De Rivera odpusti. Na Španskem izvaja pravo strahovladno direktorij z generalom Primo de Rivero na čelu. Te dni je imel diktator v navtičnih krogih in Ferrolu govor, v katerem je naznanil, da direktorij v kratkem demisionira in nastopi na Španskem zopet ustavna vlada.

Slabi izgledi nove vlade.

Bratislavska »Slovenska Politika« priobči v včerajšnji številki zanimiv članek o političnem položaju v Jugoslaviji po sestavi Davidovičevega kabineta, v katerem piše:

»Za Davidovičovo vlado je značilna velepomembna okolnost, da od trenutka, ko je prišla na krmilo, nič več ne govori o reviziji vidovdanske ustave in o avtonomiji onih delov kraljevine, ki ji pred vojno niso pripadali. Ni dvoma, da se Davidovič boji, da bi ga ne zapustili srbski pristaši njegove demokratske stranke, če bi v resnici nastopil s tem programom, kakaj vsem je še dobro v spominu, koliko združevalno silo bi moglo imeti Pašičevo geslo, izgovorjeno v trenutku opasnosti: »Srbi, vkup!« Zato mora biti Davidovič zelo previden, da ne vzbudi sumnje, da hoče na kakršenkoli način razdeliti enotno jugoslovensko državo. Na ta način so prišli na vlado tudi opozicijski Hrvati in Slovenci, toda tu so naleteli na take okolnosti, da ne morejo in ne smejo uveljavljati svojega avtonomističnega programa, ker nimajo za to dovolj moči v parlamentu.

Številčno razmerje med sedanjo vladno večino in Pašičevimi pristaši je približno 150 : 120. Toda med obema skupinama je ta temeljna razlika, da tvorijo Pašičevi radikali in Pribečevići demokrati enotno, disciplinirano celoto, dočim obstoja vladna večina iz zelo raznovrstnih in med seboj razdrobljenih skupin. Da pridobi slovenske klerikalce, je moral dati Davidovič prosvetno ministrstvo Korošcu, kar je povzročilo nezadovoljstvo med pravoslavimi Srbi in hrvatsko - slovensko liberalno inteligenco. Zaradi te notranje slabosti svojega tabora se Davidovič ne more odločiti za nobeno akcijo, ki bi pomenila temeljni umik od sedesedne državne politike. To je jasno razvidno zlasti pri zunanjem ministru Marinkoviću, ki gre isto pot, kakor jo je označil njegov prednik Ninčič.

Ahlova peta Davidovičeva vlada je okolnost, da si ne more v parlamentu zagotoviti večine brez podpore HRSS, ki je zdaj v svojem jedru docela zdvojen: noče in ne more odgovarjati za nesmiselne Radičeve pustolovščine v Moskvi, ne ve pa tudi, koliko njenih članov je za »seljaško republiko«, zakaj hrvatsko ljudstvo je nedavno oduševljeno pozdravljalo kralja.

Upi davidovičevcev, da bodo mogli spoditi iz uradov vse vodilne osebe starega režima, so nalezli na odpor kralja Aleksandra, ki neče dovoliti, da bi vlada preganjala uradništvo zaradi političnih prepričanj. Pomoč mohamedanov (bosanskih in južno-srbskih) bo moral Davidovič drago plačati, zakaj Spaho že določa, da morajo dobiti bosanski begi milijonsko nagrado za ureditev agrarnih razmer v Bosni, južno-srbski mohamedani (džemijet) so pa razcepljeni, ker je vstopilo v vladno večino samo deset poslancev, pet pa jih je ostalo v Pašičevem taboru.

Pašić pričakuje, računajoč, da Davidovičeva vlada vsled svoje pestre raznolike sestave ne bo mogla izvesti svojega programa, da se nekatere skupine odcepijo, potem pa nastane nov moment, da stopi iz svoje rezerve. Toda tudi sicer je jasno, da tudi pod Davidovičem ne pride v Jugoslavijo do nikakoli temeljitih sprememb ne v notranji, še manj pa v zunanji politiki.

pisu, da je kar zašustelo kot ob viharju, in viknila: »Saj tebe sploh ni notri!«

»Nemogoče!« je zajecel gospod Golobiewski, »ekscelencia...«

»Kar pri miru mi pustis to svojo ekscelenco,« je zagrmela žena, »vsa stvar ni bila nič drugega kot od tebe izmišljena komedija, da jih boš uganjal in brl kot se bo te bilo zahotelo, da te pustim pri miru, da zatisnem oko ob tvojih storijah in falotarijah... Tu imaš svoje odlikovanje!«

In predno se je gospod Golobiewski zavedel, mu je že priletelo poleno nasproti.

»Pomota, pogreška,« je jadkoval gospod Golobiewski, »saj ni mogoče, ekscelencia je vendar rekel čisto jasno...«

Ni utegnil dokončati, kajti je gospa z metlo oboževala navallila nanj.

»Mama dobi!« je kričalo dekletce v kuhinji.

Golobiewski je pograbil lopatico za premog in se jako žilavo postavil v bran.

»Očka dobi!« se je drl stn...

Boj je divjal semtertja. Kdo je zmagal, se je dalo ugotoviti iz tega, da je gospod Golobiewski čez nekaj časa pobit in poparjen zapustil hišo. Naglica, s katero se je to dogajalo, je očito dokazovala, da se to ni izvršilo popolnoma prostovoljno.

»No, moj dragi gospod Golobiewski,« in je pozdravil krčmar, »vse kar

Kazino na Bledu

Cercle des Etrangers 45 T
zopet otvorjen.

Nova faza v makedonskem problemu.

Manifest osrednjega odbora makedonske organizacije.

Kakor smo že poročali, je pričelo izhajati na Dunaju novo glasilo balkarskih revolucionarjev »La Federation balkanique«, ki izhaja dvakrat na mesec. Priobčije članke v francoščini, bolgarščini ali srbohrvaščini, katere narodnosti je pač avtor. List financira moskovska komunistična internacionala. V prvi številki je izšel članek Radičevega pristaša Došenja, v katerem opisuje članke stališče, ki ga je zavzemal pred 60 leti Ante Starčević napram sporazumu med balkanskimi narodi. V drugem članku piše neki hrvatski Spectator o politični krizi v Jugoslaviji. Črnoгорec Orlović priobčije članek »Črna gora in Balkan«. V francoščini je priobčjen članek albanskega poglavarja Ziju Dibra o zadnjih dogodkih v Albaniji. Vsi ostali članki so pisani v bolgarščini in sicer M. Walter: »Rešitev Balkana je v federaciji«, Dibrali: »Kako se je razvila albanska revolucija«, Filip Atanasov: »Makedonija bo svobodna« in končno še P. Čaulev pismo v redakcijo, v katerem pozdravlja avtor inicijativo za izdajanje tega lista.

Od vseh člankov je najvažnejši »Manifest osrednjega odbora makedonske revolucionarne organizacije«, ki so ga podpisali Todor Aleksandrov, P. Čaulev in A. Protogerov. Manifest je naslovljen makedonskemu narodu (?), organiziranemu revolucionarnemu prebivalstvu v Makedoniji in makedonskim revolucionarjem sploh. Ta dokument je objavljen v francoščini in bolgarščini pod naslovom »Nova orijentacija makedonskega revolucionarnega pokreta«.

V uvodu, ki je izšel samo v francoščini in bolgarščini, govore makedonski revolucionarji, da je glavni namen te publikacije propagandna osvobodjenja in samoodločba balkanskih narodov in federacija vseh balkanskih držav. Vsi nacionalni pokreti, usmerjeni k temu končnemu cilju, morajo zavzeti usvojiti in širiti idejo balkanske federacije. Izbiti si morajo iz glave misel, da pridejo do svobode s pomočjo evropskih ali balkanskih vlad, ki so v svoji notranji in zunanji politiki dovolj jasno dokazale, da so proti svobodi in samoodločbi narodov. Okleniti se morajo misli, da morejo računati v svoji borbi v prvi vrsti na lastne moči, ki jih podpirajo slični pokreti drugih narodov. Za doseg tega cilja priporočajo makedonski revolucionarji te-le metode:

»Mi se borimo za to, da razkrinkamo vse intrige v notranji politiki balkanskih držav, da izpodkopavamo in rušimo vse reakcionarne vlade in štiti-mo vse osvobodilne pokrete. Za to svetujemo vsem somišljenikom, naj pospešujejo revolucionarno gibanje in pri-pomorejo, da čim prej napoči ura, ko padejo vlade evropske in balkanske reakcije; v vsaki balkanski državi je treba organizirati enotno nacionalno fronto proti notranji reakciji. Vse balkanske nacionalne pokrete moramo združiti v enotno balkansko fronto proti vsaki balkanski reakciji in vsaki evropski politiki, ki podpira reakcijo na Balkanu.

Makedonija ima vse pogoje in pravice za neodvisno politično življenje. V svoji borbi za svobodo Makedonije računa makedonska revolucionarna organizacija samo na skrajno progresivno - revolucionarne pokrete v Evropi, ki se bore proti imperijalistični politiki svojih vlad, proti obstoječim mirovnim pogodbam in za popolno samoodločbo svojih in tujih narodov. Makedonska organizacija je življenjsko zainteresirana na politiki balkanskih držav, zlasti Jugoslavije, Grške in Bolgarije, ki so si razdelile med seboj makedonsko ozemlje. V teh treh državah simpatizirajo makedonski revolucionarji s tistimi organizacijami in političnimi strankami, ki se bore proti obstoječemu reakcionarnemu sistemu, zlasti pa proti državnim oblikam, ki je povsod centralistična in torej v nasprotju z idejo federacije balkanskih narodov. Makedonija bo svobodna takrat, ko zmagajo v balkanskih državah stranke, ki imajo republikansko federativni program.

S tem manifestom stopa torej makedonsko vprašanje v novo fazo. Makedonski revolucionarji hočejo odslej koordinirati svojo prevratno akcijo z drugimi političnimi strankami v Jugoslaviji, Grški in Bolgariji, kjer so se tudi pojavili elementi, ki hočejo rušiti to, kar so drugi s krvjo in trpljenjem gradili. Pri nas je voditelj teh elementov Radič, ki je menda že na potu iz Moskve, da pomaga makedonskim malokontom razbiti enotno Jugoslavijo.

Prosveta.

— Razstava risarskih izdelkov. Ob priliki zaključka damskega prirobovalnega tečaja v Mariboru, ki ga je priredil urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, se pri-redi v risalnici meščanske šole II. nadstr. Slomškov trg, razstava risarskih izdelkov, ki bo odprta 9. in 10. tm. in sicer v soboto ves dan in v nedeljo do 12. dopoldne. Razstava bo nudila risbe za najrazličnejša damska oblačila, francoske, angleške, kakor tudi za perilo, delano po modelih naj-novejšega kroja. Vstop brezplačen. Na vpo-gled bodo tudi različni in najnovejši modni časopisi K razstavi se vabi vse cenj. ob-činstvo, posebno pa dame, ki se zanimajo za modo.

Glasbeni vestnik.

— Koncertni večer na Bledu. V čet-tek 31. julija sta priredila na Bledu v dvo-rani »Casino« operna pevca g. Drago Hr-žić iz Zagreba in g. Leopold Kovač iz Ljub-ljane koncert. G. Hržić je s svojim mehkim in v vseh legah izenačenim baritonom odpel svoj program prvotnosti. Vsa izbrana pub-lika je opetovano zahtevala dodatkov, ka-terim se je g. pevec drage volje odzval in dodal še par točk izven svojega programa. G. Kovač je bil ta večer izredno disponiran in je obvladal pri Adamičevi »Ribece po vo-di plavajo« z lahko točko C in je moral na splošno zahtevno dodati še več točk. Koncert se je vršil ob nabito polni dvorani in je uspel v umetniškem in materialnem oziru popolnoma. Vse pavske točke je spre-mijal na klavirju g. profesor Jeraj.

Sokolstvo.

V ZAGREB!

Vsem bratom in sestram!

V dneh od 13. do 18. avgusta t. l. se bo vršil v Zagrebu II. jugoslovski sokolski sabor, združen s pokrajinskim zletom. Za zlet so določeni dnevi 15. 16. in 17. avgusta.

Ker ni nobenega vzroka in povoda, da bi se sabor in zlet ne mogla ali ne smela po zlo določenem sporedu vršiti, smatra podpisano starešinstvo za svojo dolžnost, da ponovno poziva vse član-stvo, naj se teh velikih sokolskih prire-ditev v Zagrebu polnoštevilno udeleži.

Ne zdi se nam potrebno, da bi vnovič poudarjali odločilno važnost sabora in zleta v Zagrebu, ker vemo, da je naše članstvo o tem že dovoljno poučeno.

Vse bratske župe pozivamo, da od-pošljejo v Zagreb vse svoje članstvo in takoj prijavi udeležbo zletnemu odboru v Zagrebu, ako tega še niso storile.

Župne zastopnike, ki bodo člani odsekov sabora, naznanite posebej zletnemu odboru v Zagrebu in obenem starešinstvu Saveza Podrobnejša do-ločila prinaša brošura »II. jugosloven-ski sokolski sabor« na prvi strani v drugem odstavku. Te brošure so že prejele vse župe in vsa društva.

Odseki zbirajo 13. in 14. avgusta, plenum sabora pa se sestane 18. av-gusta.

Bratje in sestre! Sokolska čast in sokolski ponos zahtevata od nas, da storimo in žrtvujemo vse, kar je v naših moralnih in materialnih močeh za najpopolnejši uspeh sokolskega sa-bora in pokrajinskega zleta v Zagrebu!

Starešinstvo Jugoslovanskega Sokolskega Saveza v Ljubljani, 4. avgusta 1924.

E. Gangl. Dr. Riko Fuks, starosta. tajnik.

★ ★ ★

— Sokolska društva naj javijo svojim župam točen imenik (z bivališčem) vseh udeležencev Pokrajinskega zleta v Zagre-bu v svrhu zavarovanja proti nezgodam. Kdor ne bo prijavljen, nima pravice do poškodbene nagrade.

Turistika in sport.

— S. K. Hermes (Ljubljana): S. S. K. Maribor 5 : 3. Ljubljanski Hermes je go-stoval v nedeljo proti S. S. K. Maribor v Mariboru in je po lepem boju zaslužio zmagal s 5 : 3. O tekmi prinaša »Marbur-ger Ztg.« sledečo kritiko: Ves teden je pre-vladovalo slabo vreme in tudi v nedeljo ni imel Jupiter Pluvius usmiljenja, kar je zelo vplivalo na potek igre. K temu je pripomoglo podcenjevanje Hermes in tako je bil obisk zelo pičel. Toda oni, ki so prisostvo-vali tekmi, so bili zadovoljni. kajti igra je bila prav čedna, igrana nekoliko trdo — pokazala pa je zlasti v igri notranjega tria par lepih momentov. Simpatična mlada enalstora gostov je igrala požrtvovalno in dobro na vsej črti. Pri Mariboru je mi-nikala zlasti disciplina. Dokler ne bo dis-ci-plina boljša, ne bo moštvo, ki sicer razpo-laga z dobrim materialom, doseglo nikakih uspehov. Bol se je že spočetka razvil v tr-do borbo in bilo je opaziti, da si nasproiti stojita dve enakovredni moštvi. V celem je bila igra izenačena. Oba vratarja sta bila izmenoma zaposlena. Gostje so bili boljši v streljanju. Pri Mariboru se je kombiniralo in kombiniralo, ali čemu? Zdi se, da igralci niso sami zaupali v svojo zmoglost stre-ljanja. Mnogo časa se je tudi izgubilo z ne-potrebnimi prerkanjem, kar je povzročilo le razburjenje in nevoljo. Igra je vodil go-spod Frankl. Publika z njegovimi odločba-mi večkrat ni soglašala in številni medikci so ga spravili iz ravnotežja.

— Dalmatinski skavti v Ljubljani. Včeraj je prispela v Ljubljano večja sku-pina skavtov iz Splita. Na potu do Ljub-ljane so se ustavili v Sarajevu in Zagrebu. V Ljubljani so jih naši skavti spremljali po mestu. Ogledali so si vse zanimivosti, zla-sili jim je ugajal muzej. Mesta samega in lepe okolice kar niso mogli prehitati. Po-zdravljamo jih in jim želimo, da bi jim ostalo bivanje pri Slovencih v najlepšem spominu.

— Prejeli smo in priobčujemo: Z veli-kim zadovoljenjem sem čital pred nekate-rimi dnevi, da je Nogometni podsvet pri-redil pokalna tekmovanja za našo mladino oziroma naraščaj. Kot star nogometaš si dovoljujem k temu nekaj pripomniti: 1.) Za igralce, ki igrajo naraščajske tekme, naj se strogo pazi, da ne bo predpisana starost, na doba prekoračena. 2.) Naraščajske igre naj vodi sodnik, ki je vsem zahtevam dora-stel in ni pod vplivom posameznikov. Ob enem je treba omeniti in je tudi priporo-čljivo, da se ne odstopi od nogometnih, spe-ci-jelno pri naraščaju brezpogojno je poče-tkom odstranilo, ker naraščajska mladina je naša bodočnost. Kar bo sedaj zamujene-ga, se pozneje ne more, tudi ni mogoče več popraviti če padejo moje želje na rodovitna tla, sem trdno uverjen, da bomo s pono-som korakali na sportno polje oz. igrišča ter z veseljem opazovali igre naše preljub-ljene mladine (naraščaja). Upam in želim tudi, da se našemu naraščaju napravi temu primerna in zelo potrebna propaganda, ker tudi mladina se veseli in je ponosna če je njeno delo od publike in javnosti odobrava-no. Ne pozabimo: V naraščaju je naša bo-dočnost.

Star nogometaš. — Lepa zmaga Gradjskega. V pone-deljekovi številki »Slov. Naroda« smo po-motoma poročali, da je bil Gradjski od Vi-enne (Dunaj) poražen s 3 - 0. Rezultat bi se moral glasiti baš obratno, Gradjski, ki se je povsod do izredne forme, je potol-kec Viennu v razmerju 3 : 0. Gradjski je pre-vedel pravo ekshibicijsko igro in je s to zmago rehabilitiral jugoslovski sport. Go-ale so zabili: Goez 1. Babič 1 in Paslnik 1.

— Tržaška kolesarska dirka. V nedeljo se je vršila napovedana kolesarska dirka, katero je organiziralo tržaško športno dru-štvo »Adria«. In so se je udeležili še neka-teri drugi športni klubi. Proga je bila: Trst preko Krasa nazaj v Trst. Start: »Rumena hlaša v Barkovljah, cilj trg pred Sv. Ivan-jem« cerkvi. Kilometrov 82. Odhod ob 15. maksimálni čas po prihodu prvega 20. Odhod se je vsled slabega vremena zakasnil za če-trt ure. Povsod so dirkeče prijazno po-zdravljali, vožnja skozi Komen pa je bila posebno krasna, kjer je bila vsa pot posuta s cvetlicami, s katerimi so komenska dekle-ta posipala dirkeče. Na cilju pri Sv. Ivanu je vladalo ves čas živahno vrvenje in okoli 18. je prišel glas, da se že vidi prvi dir-kač. Prvi je prispel Ignacij Komar, dirkač športnega društva »Postojna«. Prevozil je progo 82 km v 2 urah 50 min. 40 sek., to-rej povprečno 28.93 km na uro. Kot drugi je prispel Zorko Gomilek za 9 minut kasneje. Za tem so prispeli Stanko Perovšek, Kalin, Sosić in Rupelj, vsi »Adriasi«. Izven maksi-malnega časa je prispel kot prvi Anton Maver ob 6.27. Organizacija tekme je bila dobra in udeleženci so se obnašali vseskozi disciplinirano. Dirkači so šli po prihodu v Sv. Ivanjski Narodni dom, kjer jih je čaka-lo številno občinstvo. G. Makso Cotti je iz-ročil kupo »Edinosti« za letošnje leto »Adriji«, ki je dosegla pri dirki 11 točk. Prvo darilo: zlato stilografično pero je do-bil zmagovalec Komar. Nato so bila razde-ljena še ostala darila: srebrna pisalna oprema, srebrna ura, ura »fantazija« s kl-pom, srebrna doza za cigarete, ustnik z sla-tim obroček in krasna pisalniška oprema. Nato se je razvila prijetna zabava. Društvo »Adrija« je lahko ponosno na svoje nedelj-ske uspehe.

— Nov rekord Arne Borga. Glasoviti švedski igralec Arne Borg je v nedeljo v Stockholmu postavil nov svetovni rekord na 1000 yardov v času 9:20.8 minut.

INOZEMSKÉ TEKME.

Admira (Dunaj) : Nizozemstrijaka re-prezentanca mest 7:2 (5:2). Amateure (Dunaj) : Reprezentanca Kölna 5:0. F. C. Nürnberg : Hamburger S. V. 1:1.

Lahkoatletična tekmovanja Avstrija-Mad-zarska.

V lahkoatletičnem boju Avstrija-Mad-zarska so zmagali Madžari v razmerju 6:3. Rezultati so bili sledeči: Tek 100 m: 1) Gerő (Ogr.) 10.8, 2) Kur-nucz (O.) 11, 3) Rauch (A.) 11.2. — Skok v višino: Gašpar (O.) 1.87, 2) Schert (O.) 1.78, 3) Umfaher (A.) 1.78. — Tek 1500 m: 1) Haldegger (A.) 4:13.4, 2) Nagy (O.) 4:15.7. — Met diska: 1) Marvalits (O.) 41.84, 2) Toldi (O.) 41.65, 3) Schwarzin-ger (A.) 37.50.8. — Tek 400 m: 1) Kurun-czy (O.) 50.6, 2) Gerő 51.6, 3) Rűbelt (A.) 53.4. — Skok v daljavo: Dr. Haluska (O.) 6.79, 2) Wellhelm (A.) 6.65, 3) Balog (O.) 6.46. — Hoja 500 m: 1) Kühnel (A.) 23.47.6, 2) Fekete (O.) — Met koplja: 1) Gyurko (O.) 56:40, 2) Csejthry (O.) 55.92, 3) Um-faher (A.) 45.65. — Tek 5000 m: 1) Bruhn-sen (A.) 16:18.8, 2) Kukser (O.) 16:14.2. Tek 800 m: 1) Mahr (A.) 1:59.7, 2) Rosa (O.) 2:03, 3) Gasser (A.) 2:04.6. — Štafeta 4x100 m: 1) Ogrska 43.5, 2) Avstrija.

Julijska Krajina.

— Z bombo se je igral na polju v Jam-ljah na Krasu 10 letni ciganeček Josip Ka-rišk. Bomba je eksplodirala in odrgala ot-roku levo roko ter mu poškodovala tudi desno. Ciganečka so takoj prepehali v bolni-co v Trzinu.

— Nesreča na Sv. Gorl. Delavec Mar-tin Solec iz Istre je zaposlen pri sgradi-bi svetilnice na Sv. Gorl. Zvečer si je napravil ognjišče pri svoji baraki, zakuril in si hotel skuhat večerjo. Ko je pihal ogenj, je kar nenkrat nekaj eksplodiralo in revež se je zvrnil na tla s krvavo glavo. Dognalo se je, da je tical v kosu lesa projektil, ki se je po dotiku z ognjem vnel in povzročil ne-srečo. Delavca so prinesli v goriško bolni-co.

Stališče NRS napram sedanjemu političnemu položaju.

Naš urednik je imel te dni priliko govoriti z g. drjem. Ivanom Sajovicem, članom Glavnega odbora NRS in delegatom ljubljanskega volilnega okrožja, ki se je, kakor znano, tudi v odlični meri udeležil nedavne velepoli-tične razprave pri seji vrhovnega vod-stva radikalne stranke v Beogradu. Dr. Sajovic je na prošnjo našega ured-nika preciziral svoje poglede na današ-njo situacijo. Mi jih v naslednjem po-dajamo našim čitateljem ne le radi njihove zanimivosti, nego predvsem tudi radi tega, ker se v njih zrcali mišljenje, more se reči — celokupne NRS, katero vodi Nikola Pašić.

»Smoteno delo vlade nacionalnega bloka je dosegalo baš prve uspehe — kolebanje volilnih mas avtonomistov, federalistov in republikancev ter naraščajoči dvom v vodstvo njihovih strank z istočasnim približevanjem in sprijaz-njevanjem s fakti, ustvarjenimi po ustavi — in bi imelo pozeiti prve sadove svojih naporov pri bližnjih volitvah, ko se je nepričakovano odrazilo naci-onalni blok ter postavilo njegove antipode v vlado. Ze ta kolosalna bistvena in nenadna sprememba v državnem režimu na državni organizem in ugled ter stabilnost države ne more učinkovati ugodno. To je težak potres od zgoraj navzdol. Zaupanje mas v stabilnost državne ideje je pretrpelo težak udarec. To je brezdvomno težka politično-psihološka in državna pogreška. Take bistvene spremembe režima in vodilne ideje pri vodstvu državnih poslov zahtevajo — če se jih misli izvesti — gotove prehodne dobe. Ven-dar pa ne vidim glavne nesreče v dejstvu, da so se mogli polastiti vlade separatisti, federalisti in republikanci — saj to ne more dolgo trajati — glav-na nesreča je marveč v tem, da je sepa-ratistični blok prišel do državnega krmila kot formalni zmagovalec nad nacionalnimi strankami. Z načinom vzpostavitve je bil nacionalni blok, predvsem pa njegova ideja od zgoraj navzdol težko desavirana. Posledice so lahko nedogledne. Ze danes se upravičeno sprašujejo stari nacionalni borci: »Zakaj smo se borili? Ali za naše narodne ideale — med katere štejejo tudi dinastijo — ali zato, da smo sedaj izročeni vladl Turkov, repu-blikancev, klerikalnih internacionalcev in veleizdajalcev?« Težko je dati na ta vprašanja zadovoljiv odgovor, ker moramo priznati, da sestavljajo seda-njo vlado v bistvu isti elementi, ki so nas nacionalne ljudi vladali in prega-njali pod avstro-ogrskim in turškim jarmom. Treba bo velikega napora, da v nacionalno orjentiranih masah, ki so to državo stvorile, vzdržimo čisti duh zaupanja in da jih obvarujemo zvojenosti. Opozarjam zlasti na par-venijske grožnje režimskega časopisja. To bi bila lahko brezmejna nesreča za vso državo. Ni dvoma, da se je naš notranji položaj težko kompliciral.

Sedanja vlada seveda ne pozna važ-nejšega dela nego utrditev svojega

položaja in svojih strank v krajih, ki so njih domene. To je: klerikalci bodo na vsa odločilna in važnejša mesta v Sloveniji skušali postavljati svoje ljudi. Radič se poleg kolosalne sile, ki jo reprezentira že na Hrvatskem, utrdi še z državno močjo, tako da bo nje-govo dosedanje delovanje sankcionirano še z državno avtoriteto ter tako postane absoluten gospodar Hrvatske, Spaho se utrdi v Bosni, njih prijatelji v Vojvodini, južni Srbiji itd. Ko bo tako z državno močjo in avtoriteto stvorjen fait accompli v smislu njih programa — in ta je po mojem miš-ljenju dalekosežen — bi dali blokači to stanje sankcionirati po volitvah, ki bi jih izvedli z državno močjo in avto-riteto in — revizija ustave je tu. Kam naj to vodi, se bo šele videlo. Kdor pozna zveze Radiča z bolgarskimi so-vinisti — in Radič je faktični gospodar te vlade — kdor pozna zveze Rima z bolgarsko dinastijo in rimska unijska stremjenja v Bolgariji, ta bo znal morda tudi razbrati paralelne interese in cilje klerikalizma ter Radičeve čovečanske republike z idejo »konfe-deracije balkanskih nara-dov«. Ali so te zveze in načrti v interesu srbskega dela našega naroda, ki je glava in hrbenica te države, ali so sploh združljivi s pojmom jugosloven-ske monarhije, ali pa so morda naper-jeni preko in proti njenim življenjskim interesom, to bo znal brezdvomno raz-ločiti dobri genij naroda tudi sam.

Sprememba vlade bo brezdvomno imela vpliv na zunanjo politiko naše države. Z ozirom na heterogene ele-mente, ki sestavljajo to vlado in pa na nenadno antipodično spremembo vlad-ne režime se bo izmuzemstvo težko ubranilo vtisa, da se nahajamo zopet v stadiju vrenja in prehoda, in da sto-jimo morda pred težkimi notranjimi ustavnimi boji. To bo vzbudilo neza-upanje inozemstva v nas, našo državo in naše razmere in s tem tudi v našo stabilnost in naše gospodarstvo. Vse-kakor se je bati, da bo inozemstvo, ki je zavzemalo že blagohotno stališče polagoma se utrjujočega zaupanja do nas, to stališče zapustilo in zavzelo gesto skeptično čakajočega.

Stališče NRS do sedanje vlade je jasno. Ono je dano po njenem programu, ki se glede ureditve države krije z glavno smernico ustave. Ker pa stran-kam, ki tvorijo sedanjo vlado, glede ustave ne prisloja iskrenosti, je mero-dajno za njo le eno stališče: ono naj-strožje opozicije. Njeno stališče in cilji se krijejo v tej točki s ciljem celotnega nacionalnega bloka in je nespreme-nljivo, dokler traja to nezaupanje. Naša nadvse jaka pozicija v narodu nam dovoljuje, da se ogibamo taktike sla-botnih, to je opozicije za vsako ceno. Ali tu so stvarna, nepremostljiva na-sprotja, ki dovoljujejo le eno solucijo: da priznajo v vladi se nahajajoče stran-ke odkrito in s konsekvntnimi dejanji edinstvenost naroda in države, ali pa da izginejo.»

Socijalni vestnik.

KAKO JE REŠENO STANO-VANJSKO VPRAŠANJE V NEMČIJI?

Vojna se je končala. Začela se je tako, svana normalizacija gospodarskega in so-cijalnega življenja, tj. vpostavitve v pre-jšnje stanje, kolikor je to sploh mogoče. Po-lagoma so začeli narodni celiti globoke ra-ne, ki jih je prizadejala štiriletna vojna, državna kuratelna nad gospodarskim življe-njem je bila odpravljena, samo stanovanj-ske razmere se niso zboljšale, temveč v mnogih državah še poslabšale. V Nemčiji prva povojna leta najemlnina niti od daleč ni odgovarjala draginji in dohodkom prebi-valstva. Vsem je bilo jasno, da ni mogoče urediti teh gnilih razmer od danes do jutri, da je treba izdati prehodne ukrepe, ki bi vsaj deloma ublažili stanovanjsko krizo. Toda kmalu si je znal iznajdljivi nemški narod pomagati tudi iz te zagate.

Po stabilizaciji nemške marke (v no-vemburu leta 1923.) na podlagi razmerja 1 bilijon papir. mark enako 1 rentni mar-ki, ki je enaka 4.2 dolarja (kar pomeni predvojno pariteto marke napram dolarju ali takozvano zlato marko) je zavzela nem-ška zakonodaja stališče, da je najboljša pot tista, ki vodi neposredno k normaliza-ciji odnošajev med hišnimi posestniki in najemniki. To stališče nasprotuje vmeša-vanju državnih organov v stanovanjske razmere in zahteva, naj se uredi stanovanj-sko vprašanje na podlagi svobodnih pogodb. Mnogi nemški strokovnjaki so izjavili, da je stanovanjska kriza nekaj čisto specifične-ga, kar ni v nobeni zvezi z drugimi socijal-nimi problemi. Nekateri so šli celo tako daleč, da so trdili, da ni stanovanjska kriza povzročila stanovanjskega zakona, temveč nasprotno, dejstvo, da protežiranje dr-žavnih oblasti omogoča najemnikom cenena stanovanja, je krivo pomanjkanju stano-vanj. Ta misel, ki je na prvi pogled para-doksalna, ima v svojem bistvu nekaj resni-ca. V Nemčiji je že davno prevladovala pre-pričanje, da bo konec stanovanjske krize, čim dosežejo najemnine predvojno višino. Nemška zakonodaja pa navzile temu ni de-lala skokov. Zavedala se je, da bi pomenila takojšnjo ukinitve stanovanjskega zakona še večjo nesrečo, da je treba torej odpravlja-ti vse norme glede stanovanjskih razmer

polagoma. Tako je bil končno sprejet za-kon, ki ima namen likvidirati to grdo na-sledstvo svetovne vojne — ta protistavni stanovanjski zakon.

Za januar 1924. so plačali vsi najem-niki v Nemčiji 25% predvojne najemnine; za april so morali plačati že 50% takozvane zlate najemnine. Obenem določa novi za-kon, da mora biti do 1. oktobra 1924. dose-žena višina predvojne najemnine. Posam-na notranja ministrstva nemških držav, odnose mestne občine morajo točno dolo-čiti za koliko procentov bi se lahko najem-nina zvišala, da bi prebivalstvo preveč ne trpelo, vendar pa tako, da bi 1. oktobra vsi najemniki brez izjeme plačevali toliko, kolikor je znašala najemnina v mirnem ča-su. Tako hoče nemška vlada polagoma od-straniti vse zle posledice, ki jih ima stano-vanjski zakon za hišne gospodarje in tudi za najemnike. Nemčija stoji na čisto pra-vilnem stališču, da je vsako vmešavanje državne oblasti v stanovanjske razmere koncem koncev kvarno.

Društvene vesti.

— Dijaške gospodinjje imajo v četrtek 7. tm. ob 16. popoldne pri »Novem svetlu« sestanek.

— Poziv vsem trafikantom in trafikant-jinam. Nezasišena krivica, da se nam je znižala prodajna cena tobaka nas sili, da se udeležimo vsi do zadnjega zagotovitve sestan-ka, ki se vrši v četrtek dne 7. tm. zvečer ob 20. pri Mraku na Rimski cesti. Udelež-ba je dolžnost! Odbor.

— Poziv inženjerjem. Kljub temu, da skuša država ščititi domače inženjerje na-pram tujcem, se je vrnilo vendar še precej neslovanskih inozemcev na mesta, katera bi lahko zavzemali domačini. V tem oziru se čujejo mnogobrojne pritožbe. Radi tega in pa v smislu zadnjih sklepov zadnjega občnega zbora ljubljanske sekcije ter zad-njega inženjskega kongresa v Novem Sa-du, poziva Združenje jugoslovanskih inže-njerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana, vse one, ki imajo v tem oziru kake pritož-be, da jih s točnimi podatki in polnim ime-nom javijo odboru ljubljanske sekcije U. J. I. A.

Nočno lekarniško službo imajo: Uster, Sv. Petra cesta. — Probaska, Jurčičev trg; Jošt, Šiška.

Povodom velesejma

bo izhajal

„Slovenski Narod“

v pomnoženi nakladi in večjem obsegu, na kar prijazno opozarjamo gg. trgovce, obrtnike, gostilničarje itd. itd.

Gospodarstvo.

Z valutnega trga.

Med svetovno vojno je švicarski denar kmalu prišel do velike veljave. Neutrnost Švice, njena sredinska lega, splošno kupovanje švicarskega franka za blagovne nabave in osebne potrebe je nagnalo vrednost tega novca hitro preko paritete. Pretekani in dvoletni patriotizem iz centralnih držav samih so v Švico prenesli znatne dele svojega premoženja pravočasno, dokler sta marka in avstro-ogrska krona še imele mednarodno vrednost in veljavo. Doma pa so isti patrioti s silo in zvijačo držali prebivalstvo v temi in zmoti ter ji dopovedovali po vseh pravih novinarske umetnosti, da je lastni denar centralnih oblasti varne vrednosti ter da svitli patriotizem ukazuje jemanje vojnih posojil in zaupanje v krono in marko. Sistematsko delo vsega uradnega aparata, valutni predpisi, pa tudi sila in strah pred preganjanjem in službo na fronti je vedlo do tega, da ni prišel že med vojno splošen beg pred krono in marko Tako je prišlo, da je leta 1918. razmeroma visoko stala vrednost krone in marke. Razsulo in katastrofa za marko in krono je prišlo števila kasneje in tem temeljiteje.

Švica in njen denar sta prišla za vojske v finančno modo. Zbegani svet v strahu za svojo imovino je hrepenel za švicarskim frankom, ki je obdržal zlato vrednost in jo včasih celo presegel. Navzlic visoki tečajni vrednosti je pa švicarski frank med vojno in po vojni izgubil v zemlji sami na svoji kupovni sili. Pri hrani, obleki in obnavljanju kakor pri mezdah so šle cene v Švici za vojske močno kvišku. Naravno, ker je neutralska Švica sama prenamajna, da bi bila mogla prehraniti svoje prebivalstvo in številne tuje. Iskala je blaga vseh povsod po svetu, dobila ga, pa morala v splošni stiski drago plačevati. Kdor je bil o vojskem času v Švici, se bo spominjal, kako so se malone vse valute klanjale pred švicarskim frankom. Denarni suveren dolar je znatno popustil napram franku, seveda tudi prevzetna šterling in daltni jen.

Pariteta med dolarjem in švicarskim frankom je 5.18, to se pravi, za en dolar je bilo plačati normalno pet švicarskih frankov in 18 santimov. — Začetkom leta 1918 je bilo pa dobiti v Švici za ameriški dolar komaj 4.25 švic. franka. Dolarje je bilo l. 1917. in 1918. torej dobiti za švicarski denar tiste čase poceni. Pozneje se je razmerje hitro prevrglo. Amerika je navzlic svetovni vojski obogatela in potegnala čez nevarno lužo večji del zlata k sebi. Amerikanci so postali najbolj tolsti vojni dobičkarji po svojih dragih dobavah prva leta vojne. Finančne zadrege zavaznikov in drugih narodov vsled dolge vojne so spravile takorekoč cel svet v kredo pri Amerikancih. Visoka vrednost švicarske valute je postala Švici sami gospodarska ovira po vojski, ker so drugod ceneje proizvajali, in ona ni mogla prodajati svojih izdelkov. Začelo se je ustavljanje obratov, pomanjkanje dela, treba je bilo šteti podpore brezposelnim. Neizmerne vso te so izgubili Švicarji kot upniki napram inozemstvu in posestniki vrednostnih papirjev. Tako je prišlo, da je dolar raste v vrednosti tem bolj, ker ima Amerika prvenstvo za važne surovine. Preteklo leto je bil dolar že visoko preko paritete. Začetkom tekočega leta je bilo plačati v Curihu za en dolar circa 5.78 švic. franka napram enakosti 5.18.

Več tednov je že tega, kar postaja dolar v Švici cenejši. Z drugimi besedami, vrednost švicarskega franka narašča. Razmerje se je že izdatno premaknilo. Tako je te dni notiral v Curihu dolar 5.41, to se pravi, za en dolar je bilo plačati le 5.41 švic. franka. — Dviganje vrednosti švic. franka se tolmači različno. Sedaj je potovalna sezona in prihaja dosti Amerikancev v Švico. Švicarsko gospodarstvo se izboljšava. Glavni razlog bo pa zaključitev velikega posojila Švice v Ameriki.

Med vojsko in po vojski je pri nas švicarski frank prišel močno do veljave in do slovesa. Navadili smo se po njem meriti vrednost svojega denarja in tujega. Švicarski denarni trg nam je postal odločilen, navadili smo se nani, morda preveč, stvarno pravilnejše bi bilo, da smo se že pred dobrim letom navadili bolj na dolar, ki je stabilnejši in po vojni enak zlatu. Navada je pa železna srjaka tudi pri denarju. Resnica je tudi, da je za nas enostavnejši ra-

čun, če se naslanjaš na frank. Za nas je švicarska valuta zanimiva tudi zategadelj, ker so se razni dobavitelji naše industrije in trgovine, zlasti manufakturne stroke v Nemčiji, Avstriji, Čehoslovaški spričo nestalnosti lastne valute in naše navadili prodajati nam svoje blago v frankih in izstavljati fakture v švicarski valuti. Naši kupcijski krogi imajo zategadelj dokaj interesa za stanje švicarskega franka. Potreba švicarskih frankov je pri nas za vnanja plačila precej velika. Ker se švicarski frank že dlje časa dviga mednarodno napram dolarju, je posledica, da je dražji tudi v dinarjih. Tako je prišlo, da se je pri nas podražil švicarski frank, in morajo trgovci, ki imajo neplačane fakture v tej valuti, pokrivati se sedaj po višji ceni. Dinar na sebi ni izgubil, to se vidi iz razmerja do dolara, pač pa je v razmerju do švicarskega franka že dokaj razlike nastalo spričo dejstva, da se je mednarodna vrednost švicarske valute učvrstila. Za trgovca in industrijalca položaj dandane ni lahek, vedno mora računati s kolebanjem denarja. V takih prilikah so seveda uvozniki tudi drugod. V Italiji je prišlo pri večini trgovcev v navado, da se ob zaključku večje kupčije pokrijejo takoj z dotično tujo valuto. — Ne kaže, da bi se spuščal še v negotovost glede pokritja kupnine, ki jo mora plačati v tuji denarju. Včasih bo prišlo seveda do izjeme. Recimo, če je plačilo kupnine mogoče odložiti ter kupec nima še denarja in morda tudi ne kredita za nakup potrebne mu tuje valute. Praktičnega trgovca seveda zanima, kako bo v bližnji bodočnosti s ceno švicarskega franka pri nas. Prorokovanje je špekulacija prve vrste. Povedati smo, da je višjo ceno franka pri nas razlagati ne s padcem dinarja, marveč z okrepitevjo franka. Čuje se, da ni ravno računati z večjim valovanjem franka v bližnji bodočnosti. Če to stoji, bi bila izprememba pri nas v dinarjih le mogoča, ako bi bilo računati v teh tednih z večjo okrepitevjo dinarja.

IV. Ljubljanski velesejem.

Pred vrati je letošnji vzorčni velesejem. Slovenski trgovec, industrijalec in obrtnik zopet stopajo pred javnost, da pokažejo, koliko so zopet napredovali v teku enega leta. Upravičeno se smemo nadejati, da bo tudi letošnja prireditelj kar najlepše uspela in da bodo z njo zadovoljni kritični gospodarski politik, razstavljalec in kupec, kakor tudi oni, ki si bo ogledal velesejem zgolj iz radovednosti. Prireditelj bo nudila poučno sliko o razvoju domače in tuje industrije, odnosu obrti, ter bo pokazala, kaj že sami proizvajamo, ker take izdelke in predmete morejo ostale pokrajine naše države in tujina kupovati od nas po zadovoljivi ceni.

Številne velesejme, ki so nastali po vojni, je malone vse rodila živa potreba. Težkoče medsebojne izmenjave, ponudbe in povpraševanja so postale tako velike, da so se gospodarski krogi začeli v najizdatnejši meri posluževati institucije velesejmov, ki so se izobornile obnesli že ob času velikih političnih in gospodarskih zmed srednjega veka.

Ni zgolj slučaj ali posledica ambicije posameznih oseb, da je baš Slovenija prva v naši državi priredila velesejem. Samo poljedelstvo in živinoreja nas ne moreta preživljati in če bi bili ti dve gospodarski panogi še tako razviti, ni čuda, da si je velik del prebivalstva že pod Avstrijo služil svoj kruh v industriji, obrti in trgovini. Preobrat je podžgal slovensko podjetnost in ji utrdil pot do svobodnega razmaha. Stara nemška velika industrijska podjetja so prešla v slovenske roke, trgovina in obrt sta oživila in se modernizirala, a za celo vrsto predmetov dnevne potrebščine, ki jih je prej dobavljali tujci, so se ustanovila nova domača podjetja. Nenavaden porast naše industrije in obrti je izrazil potrebo prireditve vzorčnega velesejma v Ljubljani. Kako blagodejno je že prvi velesejem uplival na vse naše gospodarsko življenje, je obče znano.

Prireditve kot so velesejmi, postavljajo na laž tiste ljudi, ki ne priznavajo našega ujedinjenja in ki bi svetu radi dokazali, da je naša Jugoslavija mrtvo rojeno dete. Take elemente postavljajo na laž baš velesejmi, ki so skupne prireditve kulturnega in gospodarskega značaja in ki pričajo, da ima-

mo kljub skoro tisočletni odtujitvi vendar le skupne interese, skupne zadeve in skupne cilje. Na velesejmu se najdejo v vzajemnem delu za izgraditev naše bodočnosti Slovenec, Srb, Hrvat. Če pomislimo, da je krivo napetemu razmerju, nezaupanju in nezadovoljnosti med brati v prvi vrsti pomanjkanje zadostnega medsebojnega spoznavanja, moramo mirnim srcem priznati, da so baš velesejmi najbolj prikladna mesta, kjer se najlažje navežejo potrebni stiki med prebivalci posameznih pokrajin. Vsak, kdor bo posetil to našo veleposredno narodno-gospodarsko prireditve, bo videl blagoslovljeno delo v interesu bratske sloge. Če se bo to delo pospeševalo, kakor doslej, nimamo povoda obupavati nad našo bodočnostjo in s samozavestnostjo lahko rečemo: Mi gremo naprej!

RIBARSKI ZAKON.

„Slov. Narod“ je v svoji št. 170 objavil svoj članek o glavnih določbah kranjskega ribarskega zakona. V uvodu sem omenil, da se je veljavnost tega zakona razširila s fl. nancnim zakonom, ki je stopil v veljavo dne 1. aprila t. l. na področje mariborske oblasti. To pa ne odgovarja dejstvu, kakor tudi poudarja g. rib. ref. ljubljanske oblasti dr. Spiller. Murs v svojem dopisu v št. 172 cenjenega lista.

Svoj članek sem spisal koncem meseca marca preden sem imel na razpolago besede, dilo finančnega zakona na podlagi informacij, ki so se pozneje žal izkazale za nepravilne. Za spodnjo štajersko velja torej pred. koselj štajerski deželni zakon z dne 2. sept. 1882, dež. zak. št. 11 iz leta 1883 o nekaterih ukrepih za povzdigo ribarstva v sladkih vodah.

Mariborska oblastna uprava v čije delokrog spada sedaj nadaljnje pospeševanje ribarstva na štajerskem, nadaljuje od bliske pokrajinske uprave v Ljubljani započeto akcijo za moderniziranje ribarskega stanja na štajerskem. Valed velikega števila še važnejših zakonov, ki čaka narodno skupščino, ni mnogo upanja, da se novi za celo državo veljavni ribarski zakon v do glednem času sprejme. Zato se bode ponovno skušalo doseči razširjenje veljavnosti kranjskega zakona in sicer potom finančnega zakona za leto 1925.26 in sicer za vsa osemle mariborske oblasti s Prekmurjem in Koroško. Ako se to posreči, bi stopil pr. širjeni zakon v veljavo dne 1. aprila 1925.

inž. Benedikt Wenko.

— Napoved kupcev za letošnji velesejem. Pred kratkim je poslalo več tukajšnjih industrijskih in trgovskih podjetij svoje potnike z vzorci na kupčisko potovanje po južnih krajih naše države. Potniki so se vrnili brez večjih rezultatov, ker so jih trgovci po Hrvaški, Bosni, Srbiji, Banatu in Bački sprejeli z vestjo, da ne naročijo momentano nič, marveč obiščejo trdnjo na velesejmu, kjer se nameravajo kriti z dobavami. Posetnikov iz Italije je bilo lanske leto veliko manj, kot jih bo letos; razprodanci legitimacij so spornčili, da je malone 2000 legitimacij že razprodanih. Vse kaže, da se bo letošnji velesejem novelno zaključil.

— g. Novosadska blagovna borza 5. avgusta. Na produkti borzi notirajo: Pšenica, kašika, nova 45 vag. 360—380, za 15. in 30 avgust 10 vag. 380, ječmen baški 1 vag. 54.55 315, 63.64 kg 4 vag. 330, 65.66 kg 1 vag. 340, koruza baška 6 vag. 280—287.50. Klenak 2 vag. 293, sremška 2 vag. 290, mo. ka baška, baza 20 1 vag. 500, 26 390, 27 325. Tendence malene.

— g. Razstava konj na ljubljanskem velesejmu, ki se vrši v nedeljo 24. avgusta vzbuja upravičeno zanimanje v najširših krogih ne le med razstavljalci konj in med konjereji sploh, ampak tudi med obiskovalci velesejma. Saj bo pa tudi ta razstava prva te vrste v Ljubljani. Od vseh strani se prilašajo konjereji, da tekmujejo s svojimi živalmi za premije. Poleg številnih plemenitih in drugih konj za ježo in uprego, je prilašenih tudi nad 30 šrebecov težkih in lahkih pasem. Razstava se bo vršila na obsežnem prostoru Sokolskega telovadila, ča tik velesejma in so potrebna predela za prireditve prostora v polnem teku. Vsa pojasnila daje Kmetijski odsek velesejma v Ljubljani.

— g. Hmeljarsko društvo Zalec, ima izredno glavno skupščino v nedeljo, dne 10. avgusta t. l. ob dveh pop. v gostilni gosp. Fr. Roleka v Zalcu po sledečem redu: 1.) Pri bližnja določitev pridelovalnih stroškov za 100 kg hmelja in množine letošnjega pridelka. 2.) Razgovor o plačilu za obranje hmelja. 3.) Druga potrebna razmotrivanja pred hmeljsko sezijo. 4.) Nasveti. Ker so razpravljanja glavne skupščine velevažna, naj bo tudi udeležba mnogobrojna. Pridite torej vsi! Predstojništvo.

— g. Tržne cene v Mariboru. Zadnji uradno izdani cenik izkazuje zopetno povišanje pri mesu, žitu in moki. Podražilo se je meso govedina II. vrste od 22—24 na 25 Din. III. vrste od 19—21 na 23, teletina II. vrste od 19—24 na 22—25, svinjina od 22.50—35 na 22.50—40, slanina od 30 na 32, mesni izdelki so poskočili za povprečno 2 Din. Pri žitu in mlevskih izdelkih je cena poskočila za 50 para.

— g. Živinski trg na Dunaju. Dne 4. tm. je bilo na trgu 2876 glav goveje živine. Povrstni voli so se cenili na 17.000 do 19.000 K za kilogram live teže; srednji 14.000—16.000 K; biki 15.000—18.000 K, krave 12.000—16.000.

— g. Naglo skakanje cen za žito in mo. ko se opaža do srede julija dalje. V preteklem mesecu je poprečno porastla pšenica za 11%, ravno tako moka. Cene krompirja in krmi so padale, ker je teh pridelkov več nego lani. Pretekli mesec so poskočile cene tudi za svinje in svinjsko mast. Pri kolu, nitalnem blagu se je kazalo naraščanje cen za kavo.

To in ono.

Edison.

Leta 1889. se je predstavil Edison kot priča nekemu sodišču v Newyorku. Ko ga je predsednik vprašal, kakšen je njegov poklic, mu je Edison odgovoril kratko „iznajditelj“. Iznajditelj? Človek bi se smejal temu poklicu, da ga ni imenoval mož, ki mu pravi ameriška javnost „čarovnik“. Dasi poznamo le malo njegovo življenje in četudi morebiti ne vemo, da je dobil za svoje iznajdbe 3000 privilegijev, je vendar jasno, da mu gre naslov iznajditelja. Edison je iznajditelj ne le po poklicu, nego tudi po nadarjenosti. V naslednjem hočemo omeniti glavne etape tega junaka v tako zvanem stoletju pare in elektrike.

Thomas Alwa Edison je bil rojen 11. februarja leta 1847. v Milanu, v državič Ohio. Njegov oče je živel spočetka v Kanadi, nakar se je preselil v Zedinjene države, kjer je živel skromno življenje za sebnika. Njegova mati je bila učiteljica. Bila je zelo rahločutna in naobražena. „Ni sem živel pri nji dolgo“, pravi Edison, „vendar pa je vplivala name tako, da sem bil pod njenim vplivom vse življenje. Ne prestanem se čutil posledice dobre domače vzgoje, ki mi jo je nudila mati. Vendar pa ni nikoli mislila, da postanem iznajditelj.“

Ko se je Edison izpolnil 11 let, je začel razmišljati, kako bi olajšal z delom težko življenje svojih domačih. Sklenil je kolportirati časopise. Kmalu pa se je preprtal, da posel po ulicah zanj ni prikladen. Zato je sklenil prenesti svojo trgovino na železnico. V ta namen je prosil administracijo, naj mu dovoli prodajati časopise, knjige, brošure, piškote in dr. v vlakih ki vozijo med Port Huronom in Detroitom. Došlo je dovoljenje in tako vidi 11 letnega dečka, kako služi svoj kruh in prihrani dnevno 15—20 frankov. Vožnja med Port Huronom in Detroitom je trajala tri ure; vozil je samo en vlak. Vagon za prtljago je bil razdeljen na tri dele: za prtljago, pošto in za mladega kolporterja. V tem potujočem kotičku si je uredil mladi Edison kemični in fizikalni laboratorij ter majhno tipografijo. Z vsemi telegrafisti na omejenih progah se je kmalu sprijaznil. Radi so mu poročali o vseh novicah, ki so jih izvedli po brzojavu. In deček si je znal takoj pomagati. Novice je zbiral in beležil na po sebnih listkih, ki jih je prodajal potnikom. V tistem času je bankrotiral v Detroitu, ki hotel, ki je imel stroj za tiskanje jedlinih listov. Mladi Edison je kupil ta stroj in začel v svojem vagonu tiskati list „The Weekly Herald“, ki je izhajal vsako soboto. En izvod tega lista je ohranjen še dandanašnji v Edisonovem kabinetu.

Danran je s 3. februarjem l. 1862 in nosil naslov: „The Weekly Herald“, izdaja Edison, cena 2 centa, izhaja vsak teden.“ Po velikosti list ni bil večji od žepnega roba. Na prvem mestu so bile vse novice, po tem pa druga lokalna poročila. Bilo je tudi nekaj filozofske literature, med drugim tale izrek: „Pravičnost in pravosodje nimata na zemlji toliko moči, da bi mogla upravljati človeške namene.“

Če bi bil Edison ostal žurnalista, bi bil nedvomno eden največjih strokovnjakov na tem polju. Toda baš ob tem času se je začel prebujati v njem pravi talent, ki je usmeril njegovo iznajdljivost drugam. Spočetka mu je bila ta sprememba zelo neprijetna. Prodaja in urejanje lista „The Weekly Herald“ ni mogel zadovoljiti njegovega uma. Največje veselje je bilo zanj, če se je mogel zapreti v svoj kotiček, kjer ga ni nihče motil. Tu je imel več električnih aparatov in kemičnih sestavin za poskuse. S posebnim navdušenjem se je pečal z elektriko, ki jo je strastno ljubil. Ne, koč, ko je Edison delal v svojem potujočem laboratoriju, mu je padla slučajno na tla steklena posoda z žveplom. Posoda se je razbila, tla v vagonu pa so se vnela. Konduktelj so prihiteli gasiti požar, na prihodnji postaji so pa pometali iz vagona vse, kar je predstavljalo prvi Edisonov laboratorij. Od tistega usodnega dne ni deček več eksperimentiral v vlaku, vendar pa ni hotel docela opustiti svojih poskusov. Drugo leto je sam napeljal brzojav med očeto, vo hiso in stanovanjem svojih prijateljev, nakar se je naučil brzojavljati. Kot 16. letni mladenič je dobil službo nočnega telegrafista na postaji Port-Huron, in prva njegova iznajdba je bila na polju brzojava.

Mladi telegrafist je prevzel novo službo z mesečno plačo v znesku 125 frankov. Služba ni bila posebno težka. Njegova dolžnost je bila samo brzojaviti po progah, kdaj odhaja vlak. Nerodno je bilo to, da je bila služba nočna in da je moral torej spati po dnevi. Pa tudi po dnevi je delal Edison brez odmora v svojem laboratoriju. Naravno da je bil zelo utrujen in da je po noči pogosto zadremal. Tako se je včasih pripetilo, da ni pravočasno brzojavil o prihodu vlaka. Njegov šef je kmalu opazil to in ker se je hotel prepričati, če uslužbenec v Port-Huronu po noči ne spi, je naročil Edisonu, naj mu brzojavlj vsake pol ure črko A iz Morseove abecede. To je mladega Edisona zelo potro. Dolej je bil vaden sadramati vsa, ko noč med odhodom enega in prihodom drugega vlaka. Če si ni mogel pomagati drugače, je postavil budilnik na uro, ki je bila določena za prihod ali odhod vlaka. Na ta način je mogel opravljati svojo službo ne da bi moral vso noč bdeti. Odslej pa se njegova taktika ni več obnesla in siro, mak je moral bdeti vse noči. Po dnevi seveda ni mogel več delati v svojem laboratoriju. To pa je bil zanj najhujši udarec. In evo, na kakšen način se je rešil iz te zagate: na urnik, ki je visel v njegovi pisarni, je obesil dve majhni uteži — na vsako uro in na pol ure. Veliki kazalec je vsaki krat, ko se je dotaknil ene teh uteži, zapril električni tok, ki je gonil veliki aparat nad Morsejevim brzojavom. In ta aparat je pošiljal avtomatično po brzojavu črko A. Na to je sistem počival do sledeče pol ure. Vse je funkcioniralo imenito, toda žal ne dolgo. Nekega tepega dne je našel nadzor.

nik na čuden prizor: brzojav je avtomatično signaliziral. Bil je ves navdušen od genialne iznajdljivosti mladega Edisona. To, da ker je bila dolžnost telegrafista v prvi vrsti ta, da je poročal o zakasnelih vlakih, o raznih izrednih dogodkih na progah itd., ni bilo mogoče take službe zaupati avtomatu in nadzornik je pokazal mlademu iznajditelju vrata...

(Dalje priložniti.)

ASIRSKÉ POSTAVE GLEDE ZAKONA.

Anglež sir Filinders Petric je pred kratkim priobčil zanimiv članek o stališču žene v Babilonu okoli leta 2000 pred Kristom. S tem člankom je javnost privikrat dobila vpogled v postave, tkajoče se zakona pri Asirih, Babiloncih in Hebreji.

Zakoni, ki so jih uvedli Asirci za ženske, so uprav drakonični in brutalni. Astrcem je zlasti povzročala razuzdanost poročenih žensk velike skrbi in za tako žensko so bili odredeni prav strogi zakoni. Enako strogo so kaznovali tatinske in opravljive ženske. — Če je žena slučajno ukradla v drugi hiši kak predmet, katerega vrednost je presežala pet manov, je moral mož škodo povrniti in v povračilo je smel ženi odrezati ušesa. Če tega ni storil, je izvršil na nečloveški posel okradeni sam, ki je tatitci poleg tega še odrezal nos. Če je kdo posodil omoženi ženski denar, so ga vrgli v reko. Če je prišel na površje in se rešil, so izvršili na njem isto kazen kot na zasadeni tatitci. Če je mož zalotil ženo z drugim moškim, je imel pravico oba ubiti. Preprijetli v opravljiva žena je morala zapustiti moža in otroke (zakon bi moral biti še danes v veljavi). Če je možki segel ženski v roko, je plačal to nepravdno za izjubo enega prsta in če jo je poljubil, so mu odrezali spodnjo ustnico.

Asirske postave glede zakona so skrbne za vse eventualne težkoče in slučajnosti. Če je živel na primer poročen mož v hiši svojega tasta, je imel poročiti po smrti svoje žene kako sestro zamrle. Ločitev zakona je bila mogoča iz različnih razlogov, a vedno le na temelju pregreške žene. Če zakonska nista živila v harmoniji, je imela žena pravico do nadaljnega bivanja v hiši in je tudi lahko služila drugi ženi. Ista trpkost usoda je čakala tudi obbolele in bolne žene; imele pa so pravico, da se vrnejo k staršem.

Kakor pri večini orientalskih narodov, so morale tudi pri Asirih žene nositi pajčolan, glede njega nošenja so bili strogi predpisi. Poročene ženske so smele v javnost in na cesto le s pajčolanom. Pajčolan je bil tudi nekak simbol poštene žene; suženje in priležnice ga niso smele nositi. Predpisi so se morali strogo izpolnjevati in je bila za njih kršitev določena kazen 50 udarcev po podplatih.

Vsakdo, ki je srečal priležnico, zakrnikano, in ni tega prijavil oblastim, je dobil 50 udarcev po podplatih. Poleg tega so mu odtrgali tudi ušesa in ga zaprli za mesec dni. — Iz tega je razvidno, da so bili asirski predpisi v zakonu skrajno kruti in pretrani.

ZBIRKA ZNAMK ANGLEŠKEGA KRALJA.

Angleški kralj je strasten zbiratelj znamk. Njegova zbirka je ena največjih in najdragocenejših na svetu. O kraljevi zbirki znamk prinaša „International Review“ sledeče zanimive podrobnosti:

Angleški kralj je bil v svoji mladosti velik prijatelj konjskega športa, ki ga pa je sedaj, odnosno že pred mnogimi leti popolnoma opustil. Posvetil se je filateliji in je postal strasten filatelista ter poseduje najredkejšje znamke sveta.

Velika zbirka je krasno urejena; vsaka znamka posebej priča o filatelističnem znanju kralja. Zbirka obstoji predvsem iz angleških znamk. Kralj Jurij sicer poseduje največje raritete tujih in eksotičnih držav, vendar leži vrednost njegove zbirke v tem, da ima vse znamke angleškega imperija, kakor tudi kolonij od emisije prve angleške pisemske znamke, Anglija je bila kot znano prva država na svetu, ki je uvedla poštno znamke. Radi tega se nahajajo najstarejše znamke sveta v kraljevi zbirki.

Največji okras zbirke sta glasovit znamki otoka Mauritius, ki sta izšli samo vsaka v enem izvodu. Dragocenosti, ki sta bili že večkrat opisani in sta hrepenenje vsakega filatelista, sta iz leta 1847. Na znamkah je slika kraljice Viktorije. Kralj ju je kupil leta 1910 od nekega angleškega zbiratelja znamk. Za eno je plačal ogromno svoto 15.000 funtov šterlingov. Znamka je modra za dva pence. Druga je oranžasta barve in je bila kupljena za 600 funtov. Naravno je, da sta znamki danes še več vredni. Kakor poroča zgoraj omenjena revija, dosedaj še ni bila nobena znamka tako visoko cenjena.

Zanimiva je dalje zbirka avstralskih znamk, ki je popolnoma izpopolnjena. Celokupna zbirka znamk angleškega kralja je vredna pol milijona funtov šterlingov, kar je v naši valuti okoli 180 milijonov dinarjev.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega velesejma.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska kreditna banka).

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
VALENTIN KOPITAR.

Fedor Ljubov:

Zveri.

Spomnite se pravljice o Tantalu. Tu sem jo doživela, prenešeno v boljše razmere.

To pomarančo sem najprej dvajset ur gledala in poskušala z vsemi sredstvi raztrgati verigo, ki me je oklepala.

Nato je vstopila Veličko.

Ali si žejna, dušica? je vprašala. Komaj sem zbrala še toliko moči, da sem odgovorila.

Zašepetala sem samo »da« in prikimala.

Ali ti ugaja ta pomaranča? Molčala sem.

Dobiš to pomarančo, dušica, in še več pomaranč, toliko, kolikor jih sama želiš, če se vdaš Nesmanovu.

Kdo je to? sem vprašala.

Član vojaškega sovjeta, dušica, ki si ga razžalila na potu iz Gatčine v Petrograd, ker si se mu upirala.

Odkimala sem z glavo, stisnila zobe in nisem izgovorila nobene besede več.

Veličko je pa odšla.

Saj smo potovali skupaj na Sicilijo, kajne, Peter Pavlovič?

Vsekako.

Bili smo v Palermu in Catani... potem smo bili v Bari. Ali se še spominjate?

Če se še spominjam!

Ali se še spominjate ladje v Bari, kamor so nosili sto in sto tisoč pomaranč?

Da, nekaj mi je ostalo v spominu. In gozdov, ki se vzpenjajo po Etni?

Plod pri plodu, eden se tišči drugega... zlati in dehteči... Ali še veste, ko smo šli na izlet iz Taomine?

In če, Tatjana Vasiljevna!

Torej... vse to sem iznova videla!

Vse to ste iznova videli?

Da... v štiridesetih urah, tekom katerih sem se trpela žejo in ostala še vedno neizprosna. Ali veste, kaj je lakota? Jutranja zarja vas zdravi iz

mučnih sanj. Komaj se zaveste, da ste del divnega stvarstva, in že gloda, gloda kakor črv mrliča. Gloda vaše misli in čustva, plazi se po stenah in leze pod odejo, povsod je in iz vseh kotov se svetijo njene strašne oči. Lakota... Ne... Njena sestra je kakor zimska noč, ki vam teži misli in vzbuja strah, ko prihaja pomlad. Kdor ne pozna nje... žeje, ne ve, kaj je groza, ki se polasti vsega bitja, kadar hrepeni vsak atom telesa in vsaka iskra misli po kaplji vode... Toda... bilo je... zdaj je strašen le spomin.

Veličko se je povrnila k meni še šest ali sedemkrat.

Vedno je ponavljala: »Ali hočeš pomarančo, dušica, ali ne?«

Ko je prišla osmič ali devetič, je pripeljala s seboj Nesmanova. In od tistega časa se mi godi prav dobro. Zver je ugrabila svoj plen.

Če bi bil stopil kdo tisti hip v Tjanino sobo v grozni hiši na Litejnem prospektu, bi mislil da sem nor jaz, ne pa ona.

Zakaj počil sem... ne morebiti v krčeviti jok, temveč v krčeviti smeh. Plesal sem doslovno kakor vrtavka, ki so jo navili, po sobi okrog, poskakoval sem bogme z ene noge na drugo in zavedel sem se šele, ko sem stal spodaj na cesti.

Ste-li našli Fedora Ivanoviča, gospod Kukunov? sem vprašal po dolgem presledku, ko je Peter Pavlovič uporno molčal in buljil skozi okno v večerni mrak.

Planil je pokoncu, kakor lunatik, ki so ga poklicali.

»Fedor Ivanovič«, je ponovil, »Fedor Ivanovič... čakajte. Ne vem, toda domnevam, da je tako!«

Boljševiki so imeli navado razstaviti vsakih štirinajst dni na obrežju trupla, ki jih je vrgla Neva na suho, tam doli pri Petrovskem otoku, kjer se izliva Neva v Finski zaliv.

Tam sem videl neko truplo, ki je bilo brččas iz Petrovskovske trdnjave; ribe so bile požrle že pol obraza... To bi utegnil biti po postavi Fedor Iva-

novič Bagov. Oh, zelo dolgo sem ga iskal! In da sem ga našel živega... Ne, ne, ta misel je strašna! Kaj bi mu odgovoril na vprašanje: Kje je Tatjana? Ali si jo videl? Povej, povej, kje je!? »Zveri so jo požrle, Fedor Ivanovič, zveri... ha, ha, ha.«

Peter Pavlovič je stisnil svoje razorano čelo v pesti... Da, da, tako bi mu odgovoril: Zveri, Pomarančo so ji nastavile kakor lisici past. Vjela se je, ker se je morala vjeti. In ko so jo požrle, so si obrisale krvave zobe in zatulile z burjo potepanega človeškega dostojanstva v kravatno temo razuzdanih strasti: živela zmaga zveri nad človekom!... Da, zveri...

Zopet je Peter Pavlovič umolknil. »Ali niste malo prej rekli, da je znamenita Tatjana Bagova umrla, gospod Kukunov?«

»Če ste me tako razumeli ali če sem se tako izrazil, mi oprostite!... Toda mar ne pomeni mrtva... umetnica kakor ona v poskusnem domu za komunistične ženske pri Veličko?«

Konec.

Prvovrstno 6000

pšenično moko

najboljše kakovosti iz najlepše bačke pšenice nudi po konkurenčnih cenah

Vinko Majdič,

valjčni mlin - KRANJ.
Kupuje tudi vreče.

Dr. Tičar**zopet ordinira****Igriška ulica 6.**

STEZNIKE

(moderco)

po životni meri priporoča

Aaa Hutter

Dunajska cesta 6-II

v hiši lekarnar Piccoli.

Za odgovore uprave
naj se priloži
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

MALI OGLASI

Cena malih oglasov
vsaka beseda
50 para. — Najmanjše
pa Din 5—

30 milijonov

avstr. kron za najlepši fotografski album

Fotografi-ljubitelji pišite po pogoje na „SANITAS“, Celje 10.

Popolnoma varno naložite denar v

Ljubljansko posojilnico r.z.z.o.z.

ki posluje v novopreurejenih prostorih

Mestni trg št. 6 v Ljubljani Mestni trg št. 6

Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po

8%

ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z odpovednim rokom obrestuje tudi višje po dogovoru.

Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema ceslje in inkaso faktur.

— KR. DVORSKI DOBROVNAČI —

STOCK COGNAC MEDICINAL D.D. SLAV. POŽEGA

STOCK

ČOKOLADA I BONBONI

COGNAC MEDICINAL

JAMAICA RUM

CHINA ČAJ

MARKA „STOCK“ JAMČI ZA NAJBOLJŠO KVALITATIVNO ROBE!

Arnošt Ney, dioničko društvo, Zagreb, Boškovičeva 40.

Krojači, pozor!

Javljamo, da je naša nova jesenska in zimska kolekcija v pripravi.

Poznana je vsakemu krojaču naša nedosegljiva izbira

sukna in pritiklin

Cene osobito prikladne. Cene osobito prikladne.

Kolekcije pošiljamo resnim reflektantom, izključno krojačem brezplačno.

Naročite potom dopisnice. Naročite potom dopisnice.

Arnošt Ney d. d.

Službe**Trg. potnik**

išče zastopstvo za Ljubljanski veleposel, za katero trdijo bi tudi kasneje potoval. — Cenj. ponudbe pod »Ažilno/5019 na upravo Slovenskega Naroda«.

Učenca

poštenih staršev, z ljudskošolsko izobrazbo, povsem zdravega in močnega sprejme takoj in pod ugodnimi pogoji — večja trgovska trdnja specijalne stroke v večjem mestu na Gorenjskem. — Naslov pove uprava »Sl. Nar.« 5038

Prodaj**Zapravljiček,**

lahak, z dvema sedežema — prodam. Cena po dogovoru. — Ivan Lah, kovač, Lesce. 5021

Osební avto,

stiriseđen, v najboljšem stanju, se ceno prod. — Jos. Puš, Gradaška ulica št. 22. 4802

Kupim**Kupim srednjeveliko trgovino**

kakršnekoli stroke v mestu ali na deželi. — Ponudbe z natančnimi podatki na upravo Slovenskega Naroda pod »Univerzum/4960«.

Potrebujemo**tesan les**

večje in manjše količine do 25 vagonov 4/5" 5 do 8 m, 5/6" 6 do 10 m in 6/7" 9 do 10 m. Izvodi potrebni. Paralelne deske 13 do 50 mm. — Ponudbe poslati na: Brača Jokov, Štapa, Bačka. 4793

Stanovanja**Prazno sobo**

s kuhinjo v mestu — išče miren zakonski par — s 1. septembrom. — Ponudbe pod »Mirna stran/ka/5040« na upravo »Sl. Naroda«.

Stanovanje

1—2 sob in kuhinje — v mestu ali okolici se išče proti dobri nagradi. — Ponudbe pod »Nagrada/5013« na upravo Slovenskega Naroda.

Šokali**2 pisarniški sobi**

v sredini mesta se odda s 1. septembrom t. l. Lift, centralna kurjava, električna razsvetljava in telefon na razpolago. — Ponudbe pod »Priložnost/5010« na upravo Slovenskega Naroda.

Iščem lokal

v Ljubljani za trgovino na drobno. Vzemem tudi sobo, ki je v pritličju na prometni cesti v sredini mesta. Plačam nagrado. Predelam proti kontraktu in najemini na lastne stroške. — Ponudbe pod »Lokal/15009« na upravo »Sl. Naroda«.

Nepremičnine**Enonadstropna hiša z vrtom**

in zemljiščem se po jako ugodni ceni takoj prod. — Poizve se v Ljubljani, Opekarska cesta 10. 41/T

Posestvo

v bližini Škofje Loke se prod. ali odda v najem. — Poizve se v Ljubljani, Aleksandrova cesta. 4967

Enodružinska vila

oddaljena deset minut od glavne pošte, s prostim stanovanjem — takoj naprodaj za 160 tisoč dinarjev. — Pismene ponudbe pod »Ugodno/5042« na upravo »Sl. Naroda«.

Paviljon,

zidan, na veseličnem prostoru Ljubljanskega veleposelja — se prod. z inventarjem vred ali odda v najem pod ugodnimi pogoji. — Vprašati pri vratarju hotela »Slone« v Ljubljani. 5020

Razno**Bukova drva, seno**

ponudite z navedbo cene na: Družba »ILIRIJA«, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. 5036

Gostilničarjem in restavratorem

se priporoča za nakup papirnih servijetov trdnjaka M. Tičar, Ljubljana. 3592

»Wertheim«-blagajne

priporoča — Ljubljanska komerc. družba, Ljubljana, Bleiweisova cesta 18. 3476

Prostovoljna javna dražba

raznega pohištva, komplementne jedilne sobe, kuhinjske opreme itd. — se vrši v petek dne 8. t. m. ob 11. dopoldne. — Gledališka ulica 10, II. nadstropje, desno. 5037

Trboveljski premog in drva

dobavlja Družba »ILIRIJA« Ljubljana Kralja Petra trg št. 8. Plačilo tudi na obroke. Telefon 220. 272

Znižane cene otroških vozičkov,

dvokoles, malih pomožnih motorčkov ter raznih motociklov in šivalnih strojev ter pneumatike — »TRIBUNA«, F. B. L. Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. — Sprejemajo se v popolno popravilo za emajliranje z ognjem, popravila dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franco. 46/T

Inserati v »Malih oglasih«

imajo neoporečno velik uspeh v »Sl. Narod.«

»Color«

najboljša, neškodljiva BARNA ZA EASE.

Glavna zaloga drogerija A. KANC, Ljubljana. — Razpošilja tudi po pošti. 2922

Vsled upustitve vinske trgovine prodam**9 vinskih sodov**

(Lagerfässer)

od 1300 l do 2500 l po jako nizki ceni. Sodi so v jako dobrem stanju. Ogledajo se lahko v Zg. Šiški št. 105. 5039

Šentjanški premog

vseh vrst in vsake množine nudi po zmernih cenah in za promptno dobavo 3554

Prodajni urad šentjanškega premogovnika

AND. JAKIL, LJUBLJANA, Krekov trg št. 10.**Modna trgovina A. Žibert**

vljudno naznanja cenj. odjemalcem, da so jo preselila s 1. avgustom t. l.

iz Prešernove ulice v prostore na Kongresni trg poleg nunske cerkve

in se toplo priporoča za nadaljno naklonjenost. 4915

Tordka**„Juhan“ d. z. o. z.**

v Ljubljani.

Že nekaj mesecev rabim v svojem gospodinjstvu (na hrani imam več gospodov) Vaš izdelek „Juhan“. Vsakdanja raba istega me je trdno prepričala o njegovi izbornosti. Zlasti prav mi služi v sledečem slučaju: marsikateri dan hočem dati na mizo poleg dobre juhe mesto govedine pečenko. Ker moram pri današnji dražnji zelo varčno postopati, napravim to tako, da skuham prejeto in več juhe. En del pustim za drugi dan, ko pečem pečenko. S pridatkom „Juhan“ napravim izvrstno juho, katero dam na mizo poleg pečenke in tako imamo izvrstno juho (brez govedine) pa pečenko.

Tudi drugače rabim „Juhan“ vsak dan in maram reči, da je izvrsten.

Velepoštovanjem

M. K.

Ljubljana, Vidovdanska cesta.

4914 c

Josip Petelinc**Ljubljana, Sv. Petra nasip 7.**

Priporočamo na veliko in malo galanterijo, nogavice, razne sukanec, gumb, čipke, vezeno, sprehajalne palice, kravate, srajce, čevljarske in krojaške potrebščine.

Najnižje cene. Postrežba točna.

Manufakturna trgovina**Marija Rogelj v Ljubljani**

Sv. Petra cesta in Lingarjeva ulica

vljudno naznanja, da se je 1. avgusta preselila na

Sv. Petra cesto št. 26

nasproti hotela Tratinik. Za dosedanje naklonjenost se zahvaljuje ter priporoča še za naprej. 4892

Blago dobro, cene nizke.

Povečanje slik

po vsaki poslani fotografiji v najmodernejši in umetniški izdelavi.

Izdelava slik o tušu, sepiji, koloritu, akvarelu in olju.

V vsaki željeni velikosti.

Izdelava dopisnih kart v bakrotisku in bromsrebru (originalne fotografije).

Zahtevajte cenike in obračajte se na edini zavod v deželi:

Umetniško nakladni zavod

Jos. Čaklovič, Zagreb,

Meduličeva ulica 12. 42 T